

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

**na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
dokonanej w dniach 11 – 13 kwietnia 2016 r.**

przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) w składzie:

przewodniczący: Prof. dr hab. Stanisław Wrzosek, członek PKA

członkowie:

- 1. Dr hab. Tadeusz Biernat, ekspert PKA**
- 2. Dr Zbigniew Markwart, ekspert PKA**
- 3. Dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł, członek PKA, ekspert pracodawców**
- 4. Dr hab. Kamil Kardis, ekspert PKA**
- 5. Prof. dr hab. Mieczysław W. Socha, ekspert PKA**
- 6. Mgr Izabela Kwiatkowska-Sujka, ekspert PKA**
- 7. Mgr Agnieszka Kaźmierczak, ekspert PKA (doktorantka)**
- 8. Dawid Kolenda, ekspert ds. studenckich**
- 9. Mgr Zbigniew Olejnik – obserwator ze strony pracodawców**

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy przeprowadzała ocenę instytucjonalną ww. Wydziale.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego (dalej w tekście: ZO) został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię Raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, w tym z pracownikami i studentami ocenianego Wydziału oraz przeglądu infrastruktury dydaktycznej.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy ZO. Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków ZO, w Załączniku nr 2.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY INSTYTUCJONALNEJ

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Zgodność działania jednostki z misją i strategią rozwoju uczelni		X			
2. Funkcjonowanie i doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia		X			
3. Efektywność polityki kadrowej realizowanej w jednostce		X			
4. Zapewnienie rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej ¹ zgodnie ze strategią rozwoju jednostki		X			
5. Współdziałanie z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, współpraca z krajowymi i zagranicznymi instytucjami akademickimi i naukowymi		X			
6. Funkcjonowanie systemu wsparcia studentów i doktorantów		X			
7. Jakość kształcenia na studiach doktoranckich		X			
8. Jakość kształcenia na studiach podyplomowych		X			

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

1. Zgodność działania jednostki z misją i strategią rozwoju uczelni

1.1 Jednostka rozpoznaje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym oraz w otoczeniu społeczno-gospodarczym i wykorzystuje tę wiedzę do określenia w strategii rozwoju celów i wyznaczenia priorytetów.

1.2 Jednostka określiła i realizuje politykę jakości kształcenia, zgodną z misją i strategią rozwoju uczelni, sprzyjającą doskonaleniu procesu kształcenia na wszystkich kierunkach studiów, poziomach, profilach i formach realizowanego kształcenia. *

1.3 Jednostka monitoruje realizację strategii, mając na względzie efektywne wykorzystanie potencjału naukowego, dydaktycznego i materialnego w celu pomnażania osiągnięć w zakresie określonych celów strategicznych.

1.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w dziedzinach nauki związanych z kierunkami studiów o profilu ogólnoakademickim oraz/lub w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, w których prowadzone są studia doktoranckie, a także uwzględnia wyniki tych badań w procesie kształcenia na wszystkich realizowanych poziomach studiów. *

1. Ocena – w pełni

1.1.

Strategia WPiA UAM na lata 2009 – 2019 w pełni koresponduje z zapisem Misji i Strategii UAM na lata 2009 – 2019 (nowelizacja) odwołując się do priorytetowo wyznaczonych zadań stojących przed współczesnym uniwersytetem. Dotyczy to zarówno misji, jak i strategii omówionej szczegółowo w celach operacyjnych. W budowaniu swojej tożsamości Wydział odwołuje się do tradycji i wybitnych sylwetek z nią związanych (np. nadanie auli imienia *prof. Zygmunta Ziemińskiego*; czy wydawanie serii *Magistri nostri*). Odpowiedzią na wyzwania edukacyjne współczesnego społeczeństwa było rozbudowanie oferty edukacyjnej o nowe kierunki (w tym interdyscyplinarne) i specjalności nawiązujące do zapotrzebowania lokalnego, ale także globalnego rynku pracy poprzez wykorzystywanie wzorców międzynarodowych w projektowaniu programów studiów (zwiększenie liczby przedmiotów wykładanych w językach obcych). Oznacza to również otwarcie się na wprowadzanie nowych form i profili (uruchamianie profilu praktycznego). Wydział wykorzystuje szeroko rozbudowane kontakty z interesariuszami zewnętrznymi (reprezentującymi różne środowiska) w postaci działań sformalizowanych (od 2013 r.) oraz nieformalnych opartych o długoletnią współpracę, kształtuje to wzorec sylwetki absolwenta WPiA, czyli absolwenta otwartego na poszanowanie tradycji, innowacyjnego, ale również przygotowanego od strony praktycznej do wejścia na rynek pracy. Należy podkreślić otwarcie Jednostki na współpracę z przedsiębiorcami (wykonywanie ekspertyz, praktyki studenckie, czy powołanie *Wydziałowego Zespołu ds. Współpracy z Gospodarką*, który jest odpowiedzią na wzmocnienie działań Biura Karier UAM; sponsorowanie przez przedsiębiorców działań WPiA). Władze Wydziału są świadome roli i pozycji, jaką Wydział zajmuje w środowisku zarówno międzynarodowym, jak i lokalnym (przez prowadzenie badań naukowych; promowanie nauki i jej popularyzacji – np. wykłady otwarte; obecność w przedsięwzięciach kulturalnych organizowanych przez Uniwersytet (*Festiwal Nauki i Sztuki, Noc Naukowca*) i miasto (w ramach strategii: *Idea zrównoważonego rozwoju*). W formułowaniu, realizacji i korygowaniu strategii WPiA uczestniczą aktywnie interesariusze wewnętrzni (obecni w ciałach kolegialnych Wydziału) oraz zewnętrzni. Wydział rozpoznaje swoją rolę na rynku edukacyjnym i wykorzystuje tę wiedzę do formułowania celów strategicznych

1.2.

Wydział Prawa i Administracji nie dysponuje odrębnym dokumentem zawierającym ekspozycję polityki jakości. Jej cele i narzędzia określono w Wizji i Strategii rozwoju Wydziału oraz Uchwale

nr 333 Rady WPiA z dnia 28 maja 2013 r. W Wizji WPiA, w obszarze jakości kształcenia podkreśla się interdyscyplinarność i praktyczność kształcenia zorientowanego na zaspokajanie potrzeby rynku pracy oraz związek jakości z marką Wydziału. Strategia rozwoju WPiA powtarza sformułowanie 2-go celu strategicznego UAM jakim jest „Najwyższa jakość kształcenia” i przypisuje mu 8 celów operacyjnych: wprowadzenie wewnętrznego systemu oceny i zapewnienia jakości kształcenia, uporządkowanie zasad organizacyjnych i programowych na trzech poziomach studiów, podnoszenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich i doktorantów, zróżnicowanie oraz zwiększenie oferty i trybu studiów, kształtowanie sylwetki absolwenta, wspieranie samodzielności studentów, internacjonalizacja kształcenia i rozbudowa nowoczesnej infrastruktury kształcenia. Dla każdego celu operacyjnego, podobnie jak i w Strategii UAM, opracowano tzw. karty strategiczne, w których wyodrębniono zadania, określono terminy i osoby odpowiedzialne za ich realizację, wskazano „wskaźniki/rezultaty” oraz potencjalne źródła finansowania. Należy stwierdzić, iż obejmują one wszystkie kluczowe dla realizacji polityki jakości kształcenia obszary. W uchwale nr 333 w § 3 nawiązano do budowania wysokiej kultury jakości kształcenia. Dobór niektórych zadań budzi jednak wątpliwości. Np. w karcie celu operacyjnego 2.1 „wprowadzenie wewnętrznego systemu oceny i zapewnienia jakości kształcenia”, w grupie zadań zatytułowanych „Nowoczesne i jasne procedury oceny wiedzy studentów” wymieniono tylko trzy zadania: ogłaszanie treści oraz zasad zaliczenia przedmiotów, publikacja zasad zaliczania konwersatoriów oraz standardów egzaminacyjnych, wybór najlepszych studentów wydziału i ich nagradzanie. Trudno w tych standardowych działaniach dostrzec elementy nowoczesności oceny wiedzy studentów. Podobnie, nie zawsze trafnie dobrano mierniki oceny podejmowanych działań. Np. w kolumnie „wskaźnik/rezultat” ankietyzacji studentów wpisano „ankiety studenckie”, chociaż akurat przy tym zadaniu można by wskazać mierniki ilościowe np. dotyczące zwrotności ankiet. Realizacja polityki jakości jest wspierana wewnętrznym systemem zapewnienia jakości kształcenia na wszystkich poziomach kształcenia.

1.3.

Strategia Wydziału stanowi podstawę wszelkich działań na nim podejmowanych, uwzględniających cztery obszary strategiczne, to jest: badania naukowe, jakość kształcenia, otwarcie na otoczenie oraz profesjonalne zarządzanie. Monitorowanie jej realizacji opiera się na dwóch wzajemnie uzupełniających się elementach. Pierwszy, tzw. bieżący, koncentruje się na działalności Władz Wydziału, które odpowiadają za realizację poszczególnych elementów Strategii. Drugi, tzw. okresowy związany jest z aktywnością Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Realizacji Strategii, stanowiącego podmiot o uprawnieniach audytorskich, który prezentuje swoje sprawozdanie na posiedzeniu Rady Wydziału. Rada Wydziału przyjmuje też sprawozdanie z działalności Dziekana, w którym pokazana jest realizacja Wydziałowej Strategii. Ten system ma zapewnić realizację Strategii w najbardziej efektywny sposób. W strategii Wydziału zostały określone cele badawcze, które z jednej strony pozwalają na zachowanie tożsamości dziedziny, a z drugiej strony – dążenie do praktycznego wykorzystania wyników badań oraz ich interdyscyplinarności i umiędzynarodowienia.

1.4.

Specjalizacja naukowa kadry nauczającej jest zróżnicowana, co pozwala nie tylko zapewnić pełną realizację zadań dydaktycznych (liczebność poszczególnych katedr jest dostosowana do obciążenia dydaktycznego na poszczególnych kierunkach i rodzajach studiów), jak i również działalność

naukowo-badawczą. Należy podkreślić, że część spośród nich zajmuje się badaniami mającymi charakter nowatorski i innowacyjny (np. własność intelektualna, prawo żywnościowe, ochrona dóbr kultury). Szczególnie wysoko należy ocenić potencjał naukowo-badawczy Katedry Prawa Cywilnego, Handlowego i Ubezpieczeniowego.

3. Uzasadnienie

Strategia Wydziału na lata 2009 – 2019 w pełni koresponduje z zapisem Misji i Strategii UAM na lata 2009 – 2019 odwołując się do priorytetowo wyznaczonych zadań stojących przed współczesnym uniwersytetem.

Wydział posiada określoną politykę jakości stanowiącą immamentną część Strategii rozwoju Wydziału, zgodną z Misją i Strategią Uczelni. Obejmuje ona wszystkie kluczowe obszary procesu kształcenia, a także stopnie i formy studiów. Realizacja polityki jakości jest przedmiotem systematycznej refleksji, a jej wyniki wykorzystywane są dla korekty celów i priorytetów strategicznych oraz działań doskonalących.

Strategia Wydziału stanowi podstawę wszelkich działań na nim podejmowanych, uwzględniających cztery obszary strategiczne, to jest: badania naukowe, jakość kształcenia, otwarcie na otoczenie oraz profesjonalne zarządzanie.

Jednostka prowadzi badania naukowe, z których bardzo duża część ma charakter nowatorski i innowacyjny.

4. Zalecenia

ZO zaleca Władzom Wydziału przeprowadzanie kompleksowych przegląd celów i zadań strategicznych i ich urealniania w kontekście obecnych i przyszłych możliwości, przede wszystkim finansowych.

2. Funkcjonowanie i doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

2.1. Jednostka posiada spójny system wewnętrznych regulacji, normujących funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz jego doskonalenie, zgodny ze strategią jednostki, polityką jakości oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, określających: *

2.1.1 zakres działania oraz cele wewnętrznego systemu zapewniania jakości,

2.1.2 przejrzystą strukturę organizacyjną oraz przydział odpowiedzialności i uprawnień, *

2.1.3 udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w zapewnianiu jakości kształcenia,

2.1.4 kluczowe procesy w obszarze kształcenia oraz procedury i narzędzia odnoszące się do monitorowania, oceny i doskonalenia jakości kształcenia, jak również systemu. *

2.2 Wewnętrzne procedury zapewniania jakości kształcenia mają charakter kompleksowy, przeciwdziałają powstawaniu zjawisk patologicznych i umożliwiają monitorowanie, ocenę i doskonalenie jakości zidentyfikowanych procesów, w szczególności w zakresie:

2.2.1 projektowania, zatwierdzania, okresowego przeglądu programów oraz oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia na studiach pierwszego stopnia, studiach drugiego stopnia, jednolitych studiach magisterskich, studiach trzeciego stopnia i studiach podyplomowych, *

2.2.2 udziału przedstawicieli rynku pracy, w tym pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia, *

2.2.3 rekrutacji kandydatów, oceny postępów studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych oraz wykorzystania wyników monitorowania losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy, a także zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

2.2.4 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia oraz realizowanej polityki kadrowej, *

2.2.5 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej, a także środków wsparcia dla

studentów i doktorantów,

2.2.6 zarządzania informacją dotyczącą procesu kształcenia, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnianiu jakości kształcenia,

2.2.7 publicznego dostępu do realizowanej polityki jakości kształcenia, aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów.

2.3 Jednostka monitoruje funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, dokonuje systematycznej oceny jego skuteczności, a wyniki wykorzystuje do doskonalenia polityki jakości i budowy kultury jakości kształcenia.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

2.1.

Wewnętrzny System Zarządzania Jakością Kształcenia powołany został w UAM na mocy uchwały Nr 126/2010 Senatu Uczelni z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, zmienionej następnie uchwałą Nr 284/2011/2012 Senatu z dnia 30 stycznia 2012 r. Nowelizacja ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym z 2011 r. a także towarzyszące jej akty wykonawcze wymusiły modyfikację systemu, a tym samym wewnętrznych aktów normatywnych.

Celami określonymi w uchwale wprowadzającej USZJK w Uniwersytecie, służącymi rozwojowi wysokiej „kultury jakości” są: stymulowanie ciągłego doskonalenia jakości kształcenia w Uczelni, podnoszenie rangi pracy dydaktycznej oraz budowanie etosu nauczyciela akademickiego, podnoszenie poziomu wykształcenia absolwentów, a także szerokie informowanie społeczności uniwersyteckiej o jakości kształcenia. Na etapie wdrażania systemu przyjęto następujące zasady: uwzględnienie autonomii wydziałów przy wprowadzaniu USZJK; elastyczność systemu – w celu zachowania różnorodności i jednocześnie spójności z misją uczelni; a także udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w systemie. Zgodnie z informacją przekazaną podczas wizytacji, rozwój systemu był wieloetapowy i następował zgodnie z zasadami przyjętymi w European Standards and Guidelines for Quality Assurance in Higher Education (ESG 2015). Punktem wyjścia dla budowy systemu było wyznaczenie kierunków strategicznych w Strategii Rozwoju UAM na lata 2009 – 2019.

Zgodnie z uchwałą z dnia 30 stycznia 2012 r., zakres działania Uczelnianego Systemu w szczególności obejmuje: przygotowanie wytycznych dla wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia w zakresie programów kształcenia; analizę jakości procesu kształcenia; badanie kariery zawodowej absolwentów oraz opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej; sprawdzanie i opracowanie metod doskonalenia jakości obsługi administracyjnej procesu dydaktycznego; analizę warunków socjalnych oraz badanie i opracowanie metody poprawy mobilności poziomej i pionowej studentów i doktorantów; analizę i opracowanie metod doskonalenia systemu nagradzania nauczycieli akademickich, doktorantów i pracowników administracyjnych związanych z procesem dydaktycznym, a także inne zadania wynikające z rozwoju europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego. Działaniem USZJK objęci są pracownicy Uniwersytetu, doktoranci oraz studenci studiujący na wszystkich poziomach i formach studiów. Zgodnie z postanowieniami § 2 ust. 3 cyt. uchwały funkcjonowanie systemu ma charakter ciągły i systematyczny, z zaangażowaniem w realizację jego zadań pracowników, studentów i doktorantów. Cele i zakres działania USZJK realizowane są na szczeblu Uniwersytetu oraz wszystkich jego wydziałów. Wydział Prawa i Administracji wpisuje się w cele i zakres USZJK, co znalazło wyraz w stosownej uchwale Rady Wydziału z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK).

Na Uczelni i Wydziale została stworzona struktura odpowiedzialności w obszarze zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, która przebiega w dwóch równoległych poziomach obejmując zarówno statutowe organy a także powołane dla potrzeb systemu na okres kadencji ciała kolegialne i jednoosobowe. W celu realizacji zadań Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia na szczeblu Uniwersytetu Rektor powołał, zgodnie z Uchwałą Senatu konstytuującą USZJK w Uczelni, Radę ds. Jakości Kształcenia (RJK). Rada ds. Jakości Kształcenia na okres kadencji od 2012 r. do 2016 r. została powołana zarządzeniem Nr 11/2012/2013 Rektora z dnia 1 października 2012 r. Przewodniczącym Rady jest Pełnomocnik Rektora ds. Zarządzania Jakością Kształcenia, który koordynuje jej pracami, natomiast nadzór nad działaniami powyższego ciała kolegialnego pełni Prorektor ds. Kształcenia. W skład RJK wchodzi: Komisja ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (KZJK), którą tworzą: przewodniczący senackiej Komisji ds. Kształcenia, przewodniczący rektorskiej Komisji ds. Studentów, koordynatorzy działań na rzecz jakości kształcenia określonych w zarządzeniu Rektora, inne osoby wskazane przez Rektora oraz Komisja ds. Oceny Jakości Kształcenia (KOJK), w składzie: Pełnomocnik Rektora ds. Oceny Jakości Kształcenia, przedstawiciel studentów wskazany przez Parlament Samorządu Studentów UAM, przedstawiciel doktorantów wskazany przez Samorząd Doktorantów UAM i inne osoby wskazane przez Rektora.

Zadania Rady (jak również powołanych na wydziałach komisji ds. jakości kształcenia) Rektor określił w zarządzeniu Nr 130/2009/2010 z dnia 11 lutego 2010 r. Obecnie obowiązuje zarządzenie Nr 321/2011/2012 Rektora z dnia 3 lutego 2012 r. w sprawie określenia szczegółowych zadań Rady ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia. Zgodnie z powyższym zarządzeniem, do zadań RJK należy: opracowanie strategii zapewniania jakości kształcenia; określenie procedur i polityki zarządzania jakością kształcenia, w tym dostosowania programów kształcenia do poziomów i efektów kształcenia dla wskazanych obszarów kształcenia zgodnie z KRR; opracowanie prawnej, merytorycznej i technicznej dokumentacji Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia; przedstawianie Rektorowi propozycji działań doskonalących proces kształcenia, a Senatowi corocznych sprawozdań z efektów funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia; ciągłe doskonalenie Uczelnianego Systemu, a także wspieranie i monitoring działań wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia, w tym przekazywanie uczelnianych rekomendacji działań sprzyjających doskonaleniu jakości kształcenia. Zarządzeniem Nr 120/2009/2010 Rektora z dnia 11 stycznia 2010 r. powołano Biuro Rady ds. Jakości Kształcenia wspomagające prace Rady Jakości Kształcenia. W opisywanej strukturze celowo rozdzielono komisje ds. zapewniania jakości kształcenia i komisje ds. oceny jakości kształcenia tak, aby zapewnić pełny obiektywizm działań. Na szczególne uznanie zasługuje fakt, iż w 2013 r. Rada Jakości Kształcenia przyjęła strategię funkcjonowania USZJK wyznaczając 3 cele operacyjne, tj. ocenę jakości kształcenia, zapewnienie i doskonalenie jakości kształcenia, system informacyjny. Dla każdego z celów operacyjnych zostały wyznaczone działania, wskaźniki/rezultaty oraz została przypisana odpowiedzialność.

Natomiast nadzór nad Wydziałowym Systemem Jakości Kształcenia sprawuje Dziekan Wydziału, który z urzędu wchodzi w skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Do zadań Wydziałowej Komisji należy w szczególności: wdrażanie procedur opracowanych przez Radę ds. Jakości Kształcenia i służących zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia, opiniowanie programów kształcenia, analizowanie wyników oceny jakości kształcenia i badań ewaluacyjnych, opracowanie systemu hospitacji zajęć dydaktycznych, przedstawianie corocznych sprawozdań z efektów działania WSZJK. Podobnie jak na szczeblu uczelnianym Wydziałową Komisję tworzą Zespół ds. Zapewnienia

Jakości Kształcenia i Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Ponadto, w procesie decyzyjnym w obszarze zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia funkcjonują jeszcze zespoły zadaniowe, tj: Zespół ds. Programów Studiów, Zespół ds. Praktyk, Zespół ds. Oceny Prac Dyplomowych, Zespół ds. Grantów.

Zgodnie z uregulowaniami uczelnianymi, interesariusze wewnętrzni (tj. studenci, doktoranci, pracownicy) mają zagwarantowaną możliwość delegowania własnych przedstawicieli do zespołów funkcjonujących w obszarze zapewniania jakości kształcenia, jak również do organów kolegialnych tj. Senatu i Rady Wydziału. Proces powoływania przedstawicieli do wyżej wymienionych organów oraz zespołów tematycznych jest w pełni transparentny i odbywa się z poszanowaniem praw interesariuszy wewnętrznych. W ocenianej Jednostce studenci i doktoranci uczestniczą w strukturze decyzyjnej związanej z systemem zapewniania jakości kształcenia, co potwierdzone zostało w otrzymanej dokumentacji jak również na spotkaniu z przedstawicielami komisji zajmującej się zapewnianiem i oceną jakości kształcenia na Wydziale oraz odpowiednimi samorządami funkcjonującymi w Jednostce. Zarówno studentów jak i doktorantów powołano do składu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na wniosek właściwego organu w sposób formalny. Przedstawiciele studentów i doktorantów są zapraszani z odpowiednim wyprzedzeniem na posiedzenia komisji oraz są traktowani na równi z innymi jej członkami. Aktywność studentów w komisji jest jednak niewielka, tj. nie uczestniczą oni regularnie w jej posiedzeniach. Przedstawiciele studentów i doktorantów widzą konieczność (podobnie jak osoby odpowiedzialne za prace Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia) urealnienia procesów związanych z jakością oraz wzmoczenie swojej aktywności, co ich zdaniem może pozytywnie wpłynąć na dyskusje nad wieloma ważnymi dla Wydziału sprawami. Podobne rekomendacje przedstawił w 2016 roku Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Ponadto, zdaniem doktorantów Władze Wydziału powinny rozważyć możliwość dołączenia przedstawicieli doktorantów do Zespołu ds. Grantów funkcjonującego w strukturze organizacyjnej Wydziału i odpowiedzialnego za kompleksową obsługę wniosków grantowych.

W celu stworzenia warunków doskonalących jakość kształcenia i udział interesariuszy (zewnętrznych i wewnętrznych) w określaniu, ocenie i współtworzeniu efektów kształcenia Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia analizuje i ocenia ich udział w procesie badania oraz oceny czynników mających wpływ na jakość kształcenia, w tym programy studiów, a także analizuje skuteczność działań naprawczych. W ocenie efektów kształcenia uwzględnia się również uwagi prezentowane przez przedstawicieli rynku pracy. Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie doskonalenia jakości kształcenia zapewniają Rady Programowe, które odpowiedzialne są za wypracowanie i przygotowanie propozycji zmian lub zaprojektowanie programów kształcenia. Stają się one tym samym pierwszym weryfikatorem oczekiwań wszystkich interesariuszy wewnętrznych oraz zewnętrznych. Źródłami pozyskiwania informacji są współpracujące z nimi Zespoły ds. Praktyk Studenckich oraz Oceny Prac Dyplomowych. Zarówno Uczelnia, jak i Wydział Prawa i Administracji, ustanowiły, udokumentowały i wdrożyły system zapewniania jakości kształcenia. W ramach powyższego zidentyfikowane zostały kluczowe procesy w obszarze kształcenia (m.in. regulacje prawne, programy studiów, efekty kształcenia, udział przedstawicieli rynku pracy, jakość kadry, zasoby materialne, w tym infrastruktura oraz wsparcie), określono ich kolejność, wzajemne powiązania, a także wypracowano procedury, metody i narzędzia potrzebne dla zapewnienia efektywnej realizacji tych procesów oraz ich monitorowania, pomiaru, analizy i doskonalenia. Procedury funkcjonowania uczelnianego systemu zarządzania jakością kształcenia (USZJK) Rektor zatwierdził zarządzeniem Nr 322/2011/2012 z dnia 3 lutego 2012 r.

Powyższy dokument stanowi, iż USZJK inspiruje i organizuje działania projakościowe w jednostkach organizacyjnych Uniwersytetu oraz monitoruje efekty tych działań.

Do określonych w ww. zarządzeniu procedur realizacji zadań Systemu należą: działania projakościowe (szkolenia i wykładnie przepisów, tworzenie programów kształcenia); monitoring jakości kształcenia (ankiety dla nauczycieli akademickich, doktorantów, studentów, słuchaczy studiów podyplomowych i pracowników administracji; wydziałowe arkusze samooceny); doskonalenie jakości kształcenia (na podstawie wyników ankiet, wydziałowych arkuszy samooceny oraz wyników monitoringu losów absolwentów prowadzonego przez odrębną jednostkę, RJK opracowuje propozycje działań (na poziomie wydziałów i na poziomie uczelni) na rzecz podniesienia jakości kształcenia); sprawozdania (RJK oraz przewodniczący WKJK są zobowiązani do przedstawienia sprawozdania ze swojej działalności odpowiednio Senatowi i Radzie Wydziału raz w roku). Ponadto, gros procedur zostało bezpośrednio określonych w uchwale 333/2012-2013 z dnia 28 maja 2013 r. wprowadzającej system na Wydziale czy też w ramach wewnątrzuczelnianych uregulowań normatywnych odnoszących się do samego procesu kształcenia oraz do analizy jego rezultatów, oceny jak i doskonalenia, np.: uchwała nr 165/2014/2015 Senatu z dnia 24 listopada 2014 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów studiów, w tym planów studiów, dla studiów wyższych, programów studiów podyplomowych, programów kursów dokształcających oraz programów szkoleń, o których mowa poniżej w pkt. 2.2.

Monitorowanie jakości kształcenia oraz funkcjonowania WSZJK prowadzone jest dwutorowo, zarówno na poziomie Uniwersytetu jak i Wydziału, zgodnie z zasadami określonymi w uchwałach wprowadzających system zapewniania jakości, a coroczne rezultaty oceny jakości kształcenia oraz propozycje planu naprawczego poddawane są do wiadomości publicznej.

2.2

2.2.1.

Zasady projektowania i modyfikacji programu studiów wszystkich stopni określone zostały w uchwałach Senatu nr 285 z dnia 30 stycznia 2012 r. i nr 165 z dnia 24 listopada 2014 r. (studia I, II stopnia oraz studia podyplomowe) i nr 305 z dnia 30 kwietnia 2012 r. (studia doktoranckie). Projekty programów kształcenia dla nowo tworzonych kierunków studiów oraz modyfikacje już istniejących kierunków przygotowywane są przez Rady Programowe. Utworzono dwie Rady Programowe, pierwsza dla kierunków *prawo, administracja, prawo europejskie, kierunek prawno-ekonomiczny*, a druga dla kierunku *zarządzanie* i kierunku *zarządzanie i prawo w biznesie*. Pierwsze spotkania z udziałem kilkunastu przedstawicieli firm i instytucji odbyły się z w grudniu 2015 r. Wyjątkową aktywność w ostatnim czasie zaznaczyła Rada Programowa Zarządzania. Miało to związek z projektowaniem profilu praktycznego na tym kierunku. Prowadzone konsultacje środowiskowe oraz analizy na poziomie Rad Programowych WPiA mają na celu ocenę dotychczasowych efektów kształcenia oraz przegląd programów studiów i stanowią cenne źródło informacji. Zespoły te stają się tym samym pierwszym weryfikatorem oczekiwań wszystkich interesariuszy wewnętrznych oraz zewnętrznych. Źródłami pozyskiwania informacji są współpracujące z nimi Zespoły ds. Praktyk Studenckich i Oceny Prac Dyplomowych. Ponadto na każdym kierunku studiów funkcjonują Zespoły ds. Programu Studiów, a w ich składach znajdują się również przedstawiciele studentów. W rozmowie z ZO przedstawiciele Samorządu Studenckiego stwierdzili, że studenci jednak nie biorą udziału w pracach tych zespołów. Mimo to, przedstawiciele studentów są proszeni o pisemne opinie na temat programów, biorą udział w szerokich dyskusjach na ten temat oraz mają możliwość wpływu na ich

treść na dalszych etapach procesu ich uchwalania, co jest ich zdaniem zadowalającą formą udziału. Nowe programy, zgodnie z uchwałą nr 333/2012-2013 Rady Wydziału, uruchamiane są po zapewnieniu właściwego potencjału kadrowego i bazy materialnej warunkujących realizację zakładanych efektów kształcenia. Wydział jest niezwykle aktywny na tym polu, o czym świadczą uruchomione ostatnio studia „prawno-ekonomiczne”, „prawo europejskie” a także przygotowywane propozycje uruchomienia nowych studiów „prawo w biznesie”. WKJK analizując propozycje zaprasza na swoje posiedzenia przedstawicieli Samorządu Studentów i Samorządu Doktorantów. Przegląd programów ma charakter ciągły i praktycznie w każdym roku wdrażane są modyfikacje tych programów.

Immamentną częścią wprowadzania nowych programów studiów i modyfikacji już istniejących jest projektowanie i przegląd efektów kształcenia. Zakładane efekty kształcenia opracowano na poziomie kierunku studiów, prowadzonych przedmiotów oraz praktyk zawodowych dostosowując je do wymogów KRR. W celu zapewnienia spójności zakładanych efektów kształcenia dla danego modułu z efektami kierunkowymi Dziekan w swoim zarządzeniu nr 9 z dnia 17 lutego 2016 r. zatwierdził matrycę opisu efektów kształcenia dla modułów. W każdym roku prowadzący zajęcia może dokonać przeglądu metod weryfikacji efektów kształcenia, treści i metod kształcenia, a wnioski przekazać ZZJK oraz zgłosić propozycje zmian w kierunkowych efektach kształcenia i programie studiów. Oceny efektów kształcenia i programu studiów dokonują także, na wniosek ZZJK, Rady Programowe kierunków studiów. Zgłaszane propozycje zmian opiniowane są przez ZOJK i po zaopiniowaniu przez Samorząd Studencki, a na studiach doktoranckich Samorząd Doktorantów, przekazywane Radzie Wydziału. W skład WKJK wchodzi kierownik studiów doktoranckich, który ma wpływ na formułowanie opinii o programach studiów i efektach kształcenia na studiach III stopnia. RJK w swoich rekomendacjach dla wydziałów z 2016 r. wskazuje między innymi na potrzebę doskonalenia metod nauczania rozwijających kreatywność i aktywność studentów, lepsze dopasowanie metod oceniania do zakładanych efektów kształcenia, większą indywidualizację programów studiów doktoranckich i zwiększanie oferty zajęć rozwijających kompetencje badawcze doktorantów oraz przeprowadzenie kompleksowej analizy nauczania języków obcych.

Oceny efektów częściowych prowadzący zajęcia dokonują w tradycyjnych formach sprawdzianów, kolokwii, testów i egzaminów. Warto zauważyć, iż mimo testowej formy egzaminu aplikacyjnego, testy jako sprawdzian nabytych efektów kształcenia się stosowane są raczej rzadko. Wydział przywiązuje dużą wagę do prawidłowej oceny efektów kształcenia demonstrowanych w pracach dyplomowych i na egzaminie końcowym. W tym celu powołano Komisję ds. Prac Dyplomowych, która dokonuje oceny jakości losowo wybranych prac dyplomowych oraz ich recenzji. Każdy z 6 jej członków ocenia 5 prac według określonego schematu, w którym analizuje się sposób ekspozycji poglądów doktryny prawa, jakość analizy judykatury, oryginalność tez i wniosków, poziom teoretyczny a także redakcję, styl oraz gramatykę przypisując im określone punkty i wagi. ZO zapoznał się również ze Sprawozdaniem Zespołu ds. Oceny Prac Dyplomowych, w którym analizowano zmiany w jakości prac dyplomowych w latach 2014 – 2015. ZO po zapoznaniu się z dokumentacją Komisji oraz spotkaniu z jej przedstawicielami, stwierdza, iż ten element WSZJK funkcjonuje bardzo dobrze. Inną formą weryfikacji efektów uczenia się jest organizowany na Wydziale prestiżowy konkurs na najlepszą pracę imienia prof. Kazimierza Kolańczyka. O wysokim poziomie nabytych efektów uczenia się świadczą także przytaczane w sprawozdaniach Dziekana nagrody i wyróżnienia, jakie studenci oraz absolwenci WPiA otrzymują w konkursach krajowych oraz międzynarodowych. Inną formą weryfikacji efektów kształcenia są badania studentów prowadzone w ramach kilkunastu kół

naukowych oraz publikacje w punktowanych czasopismach naukowych, w tym także w języku angielskim. Dla absolwentów kierunku *prawo* sprawdzianem jakości uzyskanych w trakcie studiów efektów uczenia się jest zdawalność w ogólnopolskich konkursach na aplikacje adwokackie i radcowskie. Z uzyskanych informacji wynika, że WPiA lokuje się w czołówce wydziałów prawa. Oceny efektów kształcenia doktorantów dokonują prowadzący zajęcia, a w zakresie badań naukowych ich promotorzy i kierownik studiów doktoranckich. Doktoranci mają możliwość zrealizowania części zajęć na innych uczelniach w ramach porozumienia „Poznański Most”. Za niewłaściwe trzeba uznać wyznaczenie w Programie Studiów Doktoranckich WPiA terminu zaliczenia roku studiów na dzień 30 czerwca, podczas gdy według § 6 Regulaminu Studiów Doktoranckich w UAM rok akademicki „trwa od 1 października do 30 września roku następnego”. Skrócenie roku akademickiego o trzy miesiące oznacza, że doktoranci mają tylko 9 miesięcy na opublikowanie co najmniej jednej pracy naukowej, a ich aktywność naukowa przez trzy miesiące nie jest oceniana.

Zgodnie z wymogami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym wdrożono procedury ankietowania studentów i doktorantów. Zarządzenie nr 323 Rektora z dnia 3 lutego 2012 r. wymienia również słuchaczy studiów podyplomowych, do których kierowane są ankiety uczelniane i wydziałowe oceniające nauczycieli akademickich. Jednak w uchwale nr 333 Rady WPiA ankietowanie ograniczono tylko do studentów i doktorantów. Studenci w ankietach mogą między innymi ocenić program, formy jego realizacji, efekty kształcenia, organizację studiów, wskazać z gotowego katalogu dobre i złe praktyki, ocenić możliwości studiowania poza UAM. Ponadto, studenci mogą wyrazić opinię o możliwości udziału w badaniach naukowych, konstrukcji ankiety i sposobie jej przeprowadzania, a także wpływie wyników ankietowania na poprawę jakości zajęć. Podobne w konstrukcji ankiety, ale dostosowane do specyfiki studiów podyplomowych i doktoranckich, wypełniają słuchacze i doktoranci. Wymienione grupy wypełniają także ankiety, w których oceniają pracochłonność nabycia efektów kształcenia zdefiniowanych dla danego modułu. Podczas spotkania z ekspertami PKA doktoranci dosyć krytycznie wypowiedzieli się na temat ankiety. Podkreślali konieczność jej modyfikacji pod kątem zastosowania metod dydaktycznych, innowacyjności tematyki zajęć oraz oceny postawy samego prowadzącego. Uznali, że wyniki ankietyzacji nie mają wpływu na sposób prowadzonych zajęć na studiach III stopnia. Doktoranci negatywnie ocenili brak możliwości oceny zajęć przez doktorantów, jakie realizują na innych uczelniach w ramach porozumienia „Poznański MOST”. O jakości studiów, programów kształcenia, organizacji dydaktyki, związkach dydaktyki z badaniami naukowymi i rekrutacji na studia doktoranckie wypowiadają się w odrębnej ankiecie nauczyciele akademicy. Tak kompleksowe badanie opinii studentów i doktorantów oraz pracowników zasługuje na uznanie i czyni ankietowanie ważnym źródłem informacji o jakości programów oraz efektów kształcenia. Znaczenie wyników ankietowania osłabia stosunkowo niska zwrotność odsyłanych ankiet. Według przedstawicieli Wydziału stopa zwrotu pogorszyła się wraz z przejściem na elektroniczny system wypełniania ankiet. Dostęp do wyników ankiet ma samorząd studentów.

2.2.2.

Udział interesariuszy zewnętrznych w określaniu efektów kształcenia i w ocenie poziomu ich osiągnięcia reguluje uchwała nr 333/2012-2013 Rady WPiA z dn. 28.05.2013 r. Wydział systematycznie poszerza listę interesariuszy, z którymi podpisuje umowy i listy intencyjne o współpracy. Kontakty z interesariuszami zewnętrznymi mają miejsce za pośrednictwem Rad Programowych, Zespołu ds. Współpracy z Gospodarką i Pełnomocników Dziekana ds. Praktyk Zawodowych. Rady Programowe współpracują przy formowaniu i udoskonalaniu procesu dydaktycznego z przedstawicielami

pracodawców oraz innych interesariuszy zewnętrznych. Intensywna współpraca w tym zakresie widoczna jest w przypadku jednej z rad, a mianowicie Rady Programowej dla kierunku *zarządzanie* i studiów podyplomowych w tym zakresie (działanie to bardziej odnosi się jednak do kierunku *zarządzanie*, niż do studiów podyplomowych). Rada Programowa kierunku *zarządzanie* organizuje cyklicznie spotkania, raz w roku, Władz Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi. W składzie Zespołu ds. Współpracy z Gospodarką są nauczyciele akademicki reprezentujący wszystkie kierunki studiów prowadzone przez Wydział, przedstawiciel WKJK oraz Pełnomocnicy Dziekana ds. Praktyk Zawodowych (natomiast brak interesariuszy zewnętrznych).

Przebieg konsultacji i opiniowania ze strony pracodawców odnotowują protokoły oraz sprawozdania ze spotkań, które następnie są przekazywane z rekomendacją do WKJK. Ocena efektów kształcenia dokonuje się również za pośrednictwem oceny obowiązkowych praktyk zawodowych, odbywanych przez studentów, jak i popularnych wśród studentów Wydziału, praktyk ponadwymiarowych. Niestety, nie odnotowano działań Wydziałowych Zespołów zmierzających do systemowej weryfikacji efektów praktyk. Stosowanie formuły „zaliczenie” nie pozwala na właściwe określenie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. ZO zachęca do wzbogacenia systemu analizowania wyników praktyk studenckich na podstawie wykorzystania informacji pozyskanych w oparciu o weryfikację i ocenę praktyk zawodowych przez opiekunów w miejscu ich odbywania przez studentów (np. analiza opinii opiekunów, wprowadzenie samooceny studenta po odbyciu praktyki w zakresie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów). Ma to miejsce w przypadku praktyk na kierunku *administracja*, gdzie pracodawca posługuje się formularzem oceny praktyki studenckiej realizowanej w ramach rządowego programu praktyk studenckich w administracji publicznej. Systemowym rozwiązaniem przygotowującym studentów do odbywania praktyk mogłoby być uwzględnienie w sylabusie praktyki stałego spotkania ze studentami przez Pełnomocnika Dziekana ds. Praktyk Studenckich na danym kierunku, np. w postaci tzw. Wprowadzenia do praktyki.

Ocena stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dokonuje się na etapie nie tylko samego procesu dyplomowania, w którym nie uczestniczą interesariusze zewnętrzni, ale także na poziomie egzaminu wstępnego na aplikację i jego zdawalności wśród absolwentów WPiA. Są to jednak działania bardziej w sferze nieformalnych kontaktów z interesariuszami zewnętrznymi (w tym również z absolwentami). Obecność przedstawicieli rynku pracy w procesie określania i weryfikacji efektów kształcenia ma znaczący wpływ na kształtowanie oferty edukacyjnej, np. przekształcenie dotychczasowego kierunku *europaistyka* w *prawo europejskie*, kształtowanie sylwetki absolwentów Wydziału, powołanie kierunku *prawno-ekonomicznego*, który jest odpowiedzią na postulaty środowiska interesariuszy współpracujących z WPiA. Na etapie przygotowywania koncepcji i programu nowego kierunku o profilu praktycznym *zarządzanie i prawo w biznesie* podpisano listy intencyjne z ponad 60 firmami, które zobowiązały się przyjmować studentów tego kierunku na praktyki. Współpracę z WPiA pozytywnie ocenili przedstawiciele pracodawców na spotkaniu z ekspertami PKA.

2.2.3.

Ogólne zasady rekrutacji ujęte są w stosownych uchwałach Senatu. Np. uchwała nr 228/2014/2015 Senatu z dnia 25 maja 2015 r. dopuszcza rozmaite formy selekcji kandydatów, w tym konkursy świadectw i dyplomów, egzaminy rozmowy kwalifikacyjne oraz sprawdziany praktyczne uzdolnień. Zgodnie z uchwałą nr 333, Rada WPiA przy określaniu zasad rekrutacji i limitów przyjęć uwzględnia spójność warunków rekrutacji z efektami kształcenia, potencjał kadry dydaktycznej posiadającej tytuł

profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, w tym liczbę potencjalnych promotorów oraz bazę materialną. O przyjęciu na studia I stopnia decyduje konkurs świadectw maturalnych, a na studia II stopnia oceny na dyplomie ukończenia studiów oraz wynik rozmowy kwalifikacyjnej. Przedstawiciel Samorządu Doktorantów uczestniczy w rozmowie kwalifikacyjnej w roli obserwatora. Doktoranci mają możliwość oceny trafności kryteriów rekrutacji na studia doktoranckie oraz sprawiedliwość ich oceniania w procesie rekrutacji. RJK przeprowadziła badanie ankietowe wśród kandydatów na studia, którego celem było rozpoznanie czynników determinujących decyzje o wyborze uczelni i ich oczekiwania wobec UAM.

W WSZJK znajdują się również odniesienia do oceny postępów studentów. W § 7 uchwały nr 333 Rady WPiA stwierdza się, że zasady weryfikacji osiągnięć studentów powinny zapewniać przejrzystość i obiektywizm ocen. Studenci i doktoranci oceniają, czy sposób oceniania ich osiągnięć przez prowadzących zajęcia jest sprawiedliwy. Zawarte w sylabusach zasady oceniania analizowane są przez zespoły działające w wydziałowym systemie jakości, co zanotowano w rozmowach z ich przedstawicielami oraz sprawozdaniach z ich prac. Oceny systemu oceniania dokonują studenci w odpowiednim pytaniu ankiety oceny każdego zajęcia, w których brali udział oraz specjalnym dziale pytań ogólnouniwersyteckiej ankiety oceny jakości kształcenia. Studenci mają również zagwarantowaną możliwość wypowiedziania się w tej kwestii poprzez swoich przedstawicieli, w tym Samorząd Studencki i starostów, z którymi spotykają się Władze Jednostki. Bieżący nadzór i ocenę zasad oceniania studentów oraz efektów kształcenia sprawują właściwi prodziekani, którzy korzystają z analiz prowadzonych przez kierowników katedr. Przykładem może być unikanie upowszechniania testowej formy egzaminowania, mimo, że egzaminy aplikacyjne mają taki charakter. Przy ocenie jakości kształcenia dokonywanej przez WKJK uwzględniane są także wyniki analiz dystrybucji ocen i postępów studentów. Oceny postępów doktorantów dokonują opiekunowie naukowcy/promotorzy na podstawie analizy corocznych sprawozdań doktorantów.

W UAM do ubiegłego roku nie prowadzono ogólnouczelnianego badania losów absolwentów powierzając to zadanie wydziałom. W nowym systemie zarządzenie nr 453 Rektora z dnia 9 listopada 2015 r. wymienia trzy źródła informacji o absolwentach: wyniki badania karier zawodowych udostępnione przez ministra ds. szkolnictwa wyższego, wyniki badania ogólnouczelnianego oraz inne źródła. Wydziałowe ZOJK odpowiedzialne za przeprowadzenie badań na Wydziale oraz przygotowanie raportów mogą uzupełnić ankietę uczelnianą o dodatkowe pytania. Ankieta zdominowana jest pytaniami mającymi na celu ustalenie statusu absolwenta na rynku pracy. Tylko dwa pytania dotyczą oceny przydatności efektów kształcenia ograniczonych do kilku umiejętności i wiedzy. Jedno odnosi się do przydatności tych efektów w pracy zawodowej, a drugie do pomocy uczelni w ich uzyskaniu. W nowym systemie warto pomyśleć o wzbogaceniu ankiety uczelnianej o pytania dotyczące także kompetencji społecznych, programu studiów i innych. Wydziały samodzielnie przygotowują raporty i przekazują je do Rady ds. Jakości Kształcenia. Jednak z uwagi na stosunkowo niewielką liczbę odesyłanych ankiet możliwości wykorzystywania ich wyników w doskonaleniu jakości kształcenia są ograniczone. Wykorzystuje się również, jako dodatkowe narzędzie badań, portal „Badanie losów absolwentów dla najlepszych”. Inicjatywą niestandardową jest nieformalne prowadzenie monitoringu zdawalności egzaminu na aplikacje przez absolwentów Wydziału oraz kontakty nieformalne z pracodawcami zatrudniającymi absolwentów po odbytych praktykach zawodowych i ponadwymiarowych. W opinii ekspertów PKA, Wydział nie wykorzystuje w pełni wszystkich form współpracy z absolwentami, np. nie powstało stowarzyszenie absolwentów WPiA. Z informacji Dziekana wynika, że wyniki badań losów absolwentów nie były przedmiotem dyskusji na

Radzie Wydziału. Natomiast bezrobociem absolwentów UAM zajmował się Senat.

W uchwale nr 234 Senatu z dnia 29 czerwca 2015 r. określono procedury potwierdzania efektów uczenia się nabytych poza systemem szkolnictwa wyższego. W zarządzeniu nr 488 Rektora z 2 lutego 2016 r. sprecyzowano sposób organizacji procesu weryfikacji efektów kształcenia. Powołano Wydziałową Komisję ds. Potwierdzania Efektów Uczenia się.

2.2.4.

Według informacji Dziekana, WPiA dysponuje wizją rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, aczkolwiek nie została ona w pełni sformułowana w postaci polityki kadrowej. Pewne kierunki polityki kadrowej związane z celem strategicznym „Badania naukowe na światowym poziomie” nakreślone zostały w Strategii rozwoju WPiA (karta strategiczna dla celu operacyjnego 1.1. „Wspieranie rozwoju naukowego pracowników”). Przyjęcia nowych pracowników dydaktycznych przeprowadzane są drogą konkursową. Zgodnie z ustawą – Prawo o szkolnictwie wyższym prowadzona jest okresowa ocena nauczycieli akademickich uwzględniająca wyniki w pracy naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. W ocenie okresowej brane są pod uwagę także opinie studentów i doktorantów wyrażane w anonimowych ankietach. Ankieta przeprowadzana jest na ocenianym Wydziale w formie elektronicznej raz w semestrze. System oceny zajęć jest kompleksowy, tj. objęte są nim wszystkie zajęcia i prowadzący zajęcia w ocenianym semestrze. Pytania ankietowe są współtworzone przez przedstawicieli studentów na stopniu Wydziału. Studenci pozytywnie ocenili pytania ankietowe, w szczególności chwaląc dostępną otwartą formę wypowiedzi w ankiecie. Pozytywnie ocenili oni stosunek młodej kadry do ankiet oraz zasadę nagradzania przez Dziekana pracowników najlepiej ocenionych. W wizytowanej Jednostce przyjęto ogólne zasady postępowania z negatywnymi wynikami ankiet poszczególnych prowadzących, które skutkują rozmowami z Dziekanem lub zleceniem hospitacji. ZO zanotował przykłady rozmów oraz wdrażanych przez Dziekana działań naprawczych. Z informacji Dziekana wynika, że dotychczas nie zwolniono nikogo za złe wyniki pracy dydaktycznej, natomiast zwalniano pracowników za niedostateczną aktywność w badaniach naukowych (brak publikacji). Studenci mogą dowiedzieć się o pozytywnym wpływie ankiet na proces dydaktyczny od samych prowadzących lub od starostów, którzy przekazują informacje studentom ze swoich spotkań z Władzami Wydziału, gdzie powtarzają się uwagi zawierane w ankietach i są przedmiotem dyskusji. W czasie spotkania z ZO doktoranci podkreślili, że mają dostęp do wyników ich ankiet, które (tzn. ich wyniki) omawiane są w czasie spotkań katedralnych z opiekunem naukowym/promotorem lub kierownikiem studiów doktoranckich. Władze WPiA systematycznie spotykają się z przedstawicielami studentów (członkami samorządu, starostami, studentami) celem wyjaśnienia lub omówienia zgłaszanych przez studentów problemów. ZO zapoznał się z protokołami ze spotkań oraz licznymi przykładami konsultacji, podejmowanych interwencji i działań naprawczych. Wyniki analiz ankietyzacji są wykorzystywane w polityce kadrowej, chociaż w opinii ZO, prowadzone analizy należałoby znacznie pogłębić i powiązać z metodami nauczania i osiąganymi efektami uczenia się.

Dziekan określił wzór protokołu hospitacji, w którym hospitujący wypowiada się nie tylko o pracy hospitowanego, ale także warunkach prowadzenia zajęć. Zalecenia formułowane są dla nauczyciela akademickiego oraz administratora sali. Zajęcia prowadzone przez doktoranta hospituje jego opiekun naukowy/ promotor. Ocenia się między innymi przygotowanie do zajęć, ich merytoryczność, predyspozycje pedagogiczne doktoranta (z uwzględnieniem propozycji naprawczych) oraz zgodność prowadzonych zajęć z planem i programem studiów danego kierunku. Wyniki hospitacji omawiane są w czasie obowiązkowych, indywidualnych konsultacji.

W Uczelni funkcjonuje ogólnouniwersytecki system wsparcia nauczycieli akademickich w ich rozwoju naukowym i dydaktycznym. Opracowano Vademecum nauczyciela, organizowane są szkolenia i seminaria. Na Wydziale utworzono Zespół ds. Grantów, którego zadaniem jest informowanie o dostępnych możliwościach ubiegania się o projekty badawcze, wspomaganie w przygotowaniu aplikacji i obsłudze przyznanych grantów. Z informacji uzyskanych w trakcie wizytacji wynika, że najlepsze projekty młodych pracowników naukowych i doktorantów mogą zostać sfinansowane z funduszy wydziałowych. W celu zainteresowania poprawą jakości kształcenia i prac badawczych Dziekan zarządzeniem nr 8/2013-2014 z dnia 21 lutego 2014 r. wprowadził procedurę przyznawania nagród finansowych Dziekana za działalność naukową i dydaktyczną. Nagrody za działalność dydaktyczną przyznawane są w 4 kategoriach nauczycieli akademickich, a podstawą przyznania są pozytywne wyniki hospitacji, ocen okresowych, ocen studentów i doktorantów wyrażonych w ankietach.

W specjalnej wydziałowej ankiecie studenci i doktoranci mają możliwość ocenić jakość usług świadczonych przez poszczególne jednostki administracyjne (np. dziekanat, sekretariaty katedry, biblioteka). Na uwagę zasługuje coroczne, ogólnouczelniane badanie jakości pracy administracji pod nazwą „Przyjazny dziekanat” organizowane przez Parlament Samorządu Studentów UAM. Ankieta przeprowadzana jest w formie papierowej, jej wyniki oraz ich analizy przesyłane są Władzą Uczelni i Wydziałów, oraz publikowane na stronach samorządu.

2.2.5.

Uchwała nr 333 zobowiązuje dziekanów do zapewnienia infrastruktury dydaktycznej i naukowej. Według przekazanych przez Dziekana informacji, przygotowano plan rozwoju (także jego wersję alternatywną w razie nie otrzymania dotacji z MNiSW) bazy materialnej WPiA, przede wszystkim związany z planami budowy nowego gmachu i biblioteki wydziałowej. Nie opracowano specjalnej procedury identyfikacji potrzeb w tym obszarze. WPiA nie prowadzi odrębnego badania poziomu satysfakcji użytkowników z jakości infrastruktury dydaktycznej i badawczej. Ich opinie wyrażane są w ankietach uczelnianych wymienionych w punkcie 2.2.2. Studenci, doktoranci i pracownicy oceniają kilkanaście elementów opisujących warunki studiowania, jakość pracy administracji a także funkcjonalność strony internetowej. Zgodnie z § 14 pkt. 5 w/w uchwały Rady WPiA, wszyscy uczestnicy procesu kształcenia mogą zgłaszać dziekanom swoje uwagi, opinie i wnioski dotyczące infrastruktury technicznej.

Studenci i doktoranci mają możliwość oceny systemu wsparcia. Przedmiotem oceny studentów są między innymi dostępność sylabusów, organizacja procesu dydaktycznego, informacja o zakładanych efektach kształcenia przekazywana przez wykładowców, dostępność i jakość materiałów dydaktycznych, gotowość wykładowców do pomocy studentom, także pomocy ze strony promotorów prac dyplomowych. Warto podkreślić, że Wydział przywiązuje należyłą wagę do rozpoznawania nieetycznych zachowań nauczycieli akademickich. W ankiecie studenckiej studenci pytani są, czy nauczyciel zachowywał się obraźliwie, czy tolerował ściąganie i plagiaty. Uczelnia opracowała własny system antyplagiatowy OSA. Studenci i doktoranci oceniają także wsparcie materialne. ZO sygnalizowano, iż zajęcia konwersatoryjne i seminaryjne prowadzone są w zbyt dużych grupach studenckich, co rzecz jasna utrudnia a niekiedy uniemożliwia stosowanie aktywnych metod nauczania. Uchwała nr 333 (§ 18) zobowiązuje ZOJK tylko do oceny warunków socjalnych studentów i doktorantów. Brak natomiast całościowej analizy WKJK systemu wsparcia studentów i doktorantów.

W opinii ekspertów taka refleksja przyczyniłaby się do wzbogacenia systemu wsparcia studentów i doktorantów.

2.2.6.

Jednym z celów WSZJK jest „informowanie o jakości kształcenia prowadzonych studiów” (§ 2 uchwały Nr 333 Rady WPiA). System informacyjny ma być stale monitorowany i doskonalony. WPiA ma dobrze rozwinięty system gromadzenia informacji o procesie kształcenia i jego wynikach. Tworzone są rozmaite źródła pierwotnej informacji, ankiety, protokoły hospitacyjne, wyniki studentów i doktorantów oraz oceny okresowe pracowników i ich osiągnięć naukowo-badawczych. W zbieraniu informacji, ich przetwarzaniu oraz komunikowaniu się wykorzystywane są formy tradycyjne (dokumentacja papierowa) i systemy elektroniczne, przede wszystkim USOS, niedawno uruchomiony EWOS (Elektroniczny System Osiągnięć Pracownika) i APD. Poprzez Portal Doktoranta słuchacze studiów III stopnia mogą zapoznać się z możliwościami otrzymywania grantów, wyjazdów i staży zagranicznych. Innym źródłem informacji i opinii są bezpośrednie spotkania dziekanów z samorządami studenckim i doktoranckim, studentami i doktorantami, konwentem starostów a także interesariuszami zewnętrznymi. Spotkania i prowadzone w ich trakcie konsultacje odnotowują protokoły oraz sprawozdania poszczególnych Zespołów. Wnioski i rekomendacje przekazywane są do WZZJK. Na wszystkich poziomach współdziałania zapewniono, przynajmniej w podstawowej formie, dostępność do informacji zawartych w raportach, gorzej natomiast funkcjonuje informacja zwrotna na poziomie interesariuszy zewnętrznych.

Regulacje wewnętrzne i wydziałowe akcentują potrzebę analizowania systemu informacyjnego i wykorzystywania wyników analiz w doskonaleniu jakości kształcenia. Za analizę, ocenę i doskonalenie systemu informacyjnego na Wydziale odpowiedzialny jest Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. ZO na podstawie przeglądu dokumentacji (w tym sprawozdań licznych zespołów zadaniowych i komisji funkcjonujących na Wydziale) i przeprowadzonych rozmów stwierdza, iż praktyka ta ma miejsce, np. opracowano niemieckojęzyczną wersję internetowej strony WPiA. Realizacja Strategii rozwoju Wydziału oceniana jest przez specjalny zespół. Przewodniczący WZZJK zobowiązany jest do przedstawiania RW corocznych sprawozdań z działań projakościowych, a przewodniczący WZOJK rekomendacji mających na celu podnoszenie jakości kształcenia. Wspomnieć także należy o raportach samooceny przygotowywanych z okazji ewaluacji programów studiów dokonywanych przez zespoły PKA, a ostatnio FRSE. Wyniki tych analiz są wykorzystywane w procesie wzbogacania oferty dydaktycznej oraz doskonalenia procesu jakości i kształcenia. Przykłady wykorzystania informacji o jakości kształcenia znaleźć można w Raporcie samooceny WPiA, Należy jednak odnotować, że w rozmowach z ekspertami PKA przedstawiciele różnych grup interesariuszy nie zawsze demonstrowali dobre rozeznanie i wiedzę o realizowanej polityce jakości oraz funkcjonowaniu WSZJK. Np. w rozmowie z ekspertami PKA studenci nie orientowali się w podstawowych zagadnieniach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia i nie wiedzieli, że działa WKJK. Częściowo może to wynikać z braku pełniejszej informacji o podejmowanych działaniach projakościowych społeczności akademickiej nie uczestniczącej w pracach Rady Wydziału i innych ciał kolegialnych. Np. nie upowszechniono Raportu samooceny przygotowanego na potrzeby oceny instytucjonalnej PKA, a w zespole autorskim nie było studentów i doktorantów. W opracowywaniu raportu samooceny nie uczestniczyła WKJK ani UKJK. Przedstawiciele administracji poinformowali ZO o zawieszeniu oceny ich pracy przez studentów, co

zostało zdementowane przez kierownictwo wydziału. Należy jednak przyznać, że problem lepszego informowania jest dostrzegany przez WZJK, który w swoich rekomendacjach z 2016 r. zalecił upowszechnianie informacji o wynikach jakości kształcenia i działaniach na rzecz doskonalenia jakości kształcenia. W opinii ZO, Władze Wydziału powinny zintensyfikować działania nakierowane na poprawę obiegu systemu informacji wewnątrz Wydziału. Warunkuje to bowiem skuteczność procesu budowy kultury jakości.

2.2.7.

RJK zwraca uwagę, że podstawą zaufania do SZJK i jego skuteczności jest „jawność wszelakich wyników i badań”. UAM ma dobrze zaprojektowany system informowania interesariuszy zewnętrznych o jakości kształcenia. Na stronie internetowej UAM, w zakładce jakość kształcenia znajdują się najważniejsze informacje o systemie zapewniania jakości, w tym strategii i polityki w omawianym obszarze, organizacji systemu, wyników analiz i badań ankietowych. Rekomendacje RJK a także sprawozdania z ich realizacji są publikowane na stronach internetowych uniwersytetu. Dla potrzeb obecnej oceny instytucjonalnej przygotowano obszerne kompendium dokumentów charakteryzujących uczelnianą politykę jakości i USZJK.

Na WPiA nie ma specjalnej procedury dotyczącej upowszechniania informacji. Decyzje w tej sferze podejmują dziekani. Strona internetowa Wydziału stanowi główną platformę informacyjną WPiA o kształceniu i jego jakości. Z zadowoleniem odnotować należy przygotowanie strony w wersji anglojęzycznej oraz od niedawna niemieckojęzycznej. Na wydziałowej stronie internetowej zamieszczane są bogate informacje o wymogach rekrutacyjnych, programach kształcenia, planach studiów, organizacji toku studiów. Opublikowano efekty kształcenia dla wszystkich kierunków studiów. Funkcjonowanie strony internetowej i zawarte na niej informacje wysoko oceniają studenci. Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami, Wydział ma obowiązek zamieszczania raportów z wyników ankietyzacji, samooceny wydziału oraz sprawozdań i rekomendacji dotyczących jakości kształcenia na swojej stronie internetowej. W strukturze strony internetowej wyodrębniono zakładkę „Jakość Kształcenia”. Publikowane są tam plany działania na rzecz jakości, arkusze oceny własnej, sprawozdania WZOJK i rekomendacje WKJK, wyniki badań jakości kształcenia na UAM, uchwały Senatu i zarządzenia Rektora UAM, a także uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji oraz zarządzenia Dziekana w sprawie jakości kształcenia. Ocena wykonania tego zadania strategicznego jest pozytywna, aczkolwiek umieszczone tam informacje nie są kompletne. Wydział nie zaniedbuje innych form komunikowania się z interesariuszami zewnętrznymi, takimi jak np. wykłady otwarte, wykłady dla uczniów szkół, średnich, foldery promocyjne i portale społecznościowe. Wykonano badanie rozpoznawalności WPiA wśród kandydatów na studia, a wyniki wykorzystano w przygotowaniu koncepcji promocji Wydziału.

2.3.

Monitorowanie jakości kształcenia oraz funkcjonowania WSZJK prowadzone jest dwutorowo, na poziomie uniwersytetu oraz wydziału. RJK analizuje wyniki ankiet uczelnianych wypełnianych przez nauczycieli akademickich, studentów, doktorantów i pracowników administracji. Ponadto, w cyklu dwuletnim bada wyniki samooceny dokonanej przez WZOJK przygotowanej według jednolitego dla wszystkich wydziałów wzorca ankiety. Uniwersytecka KOJK monitoruje realizację procedur opracowanych przez RJK. Na podstawie wyników ankiet dokonywana jest analiza SWOT. RJK

formułuje corocznie rekomendacje dotyczące działań naprawczych, doskonalących i ewentualnych zmian w WSZJK. Cenną inicjatywą jest konkurs Prorektora ds. Kształcenia na najlepszy projekt poprawienia jednego elementu podnoszącego jakość kształcenia. Z prowadzonych przez ekspertów PKA rozmów wynika, że przedstawiciele UKJK wiedzą jakie obszary są istotne dla zapewniania i doskonalenia jakości, które powinny być monitorowane i doskonalone. Widać dążenie UKJK do wspierania wydziałów w tym obszarze i zapewniania integralności USZJK w warunkach ich autonomii.

Jak wspomniano wcześniej, na Wydziale specjalnie powołany Zespół monitoruje realizację Strategii rozwoju WPiA, w tym również w obszarze drugim „Wprowadzenie wewnętrznego systemu oceny i zapewnienia jakości kształcenia”. ZO zapoznał się z dwoma raportami z 2014 i 2016 r. Ich autorzy pozytywnie oceniają wdrażania rozwiązań projakościowych wskazując na potrzebę dalszego doskonalenia WSZJK. Opracowania te zyskałyby, gdyby w sposób bezpośredni powiązано analizy i opinie z celami operacyjnymi oraz zadaniami wymienionymi w Strategii rozwoju WPiA. W obecnej formie w sposób syntetyczny informują one o najważniejszych dokonaniach, bez nawiązania do konkretnych celów operacyjnych. W sprawozdaniu z 2016 r. niektóre oceny są podobne do tych zawartych w sprawozdaniu z 2014 r. W rezultacie trudno zorientować się, w jakim stopniu zostały poszczególne cele zrealizowane, albo też jaki był powód ich niezrealizowania.

Wydziałowy ZOJK każdego roku przygotowuje rekomendacje dotyczące jakości kształcenia, które – jak to wynika z ich analizy – obejmują liczne obszary działań projakościowych. Np. w rekomendacje z 2016 r. odnoszą się do takich kwestii, jak: promowanie działań projakościowych wśród społeczności akademickiej, urealnienie działań WSZJK na poziomie wydziału dla wszystkich kierunków, podniesienie jakości realizacji programów studiów wraz z położeniem nacisku na praktyczne aspekty stosowania prawa, poprawa organizacji procesu i jakości kształcenia, współodpowiedzialność nauczycieli za jakość kształcenia, dbałość o warunki i jakość ich pracy, doskonalenie studiów doktoranckich, zwiększenie katalogu informacji o możliwych ścieżkach rozwoju kariery zawodowej z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych kierunków, zwiększenie skuteczności realizowania rekomendacji dotyczących jakości kształcenia w poszczególnych jednostkach. Każdego roku analizowana jest realizacja rekomendacji RJK i WZOJK. Rozmówcy ekspertów PKA wskazywali na widoczny wpływ WSZJK na uporządkowanie wielu kwestii związanych z procesem kształcenia. W ocenie Dziekana brak jeszcze powszechnej świadomości znaczenia WSZJK dla procesu podnoszenia jakości kształcenia. W rozmowach z ekspertami PKA sygnalizowano także problem zaangażowania części kadry w działalność zawodową prowadzoną poza WPiA. W ankiecie studenci i doktoranci mogą ocenić zmianę jakości kształcenia w stosunku do poprzedniego roku. Jednak ci pierwsi w rozmowach z ZO sygnalizowali brak ich wpływu na poprawę jakości kształcenia. Doceniając te cenne inicjatywy ZO zwraca uwagę na brak bardziej holistycznego spojrzenia na funkcjonowanie WSZJK i wypracowanie bardziej przydatnej metodologii oceny jego skuteczności oraz efektywności. WKJK powinna, podobnie jak zamierza to zrobić UKJK, dokonać przeglądu systemu (może po zakończeniu cyklu kształcenia), ocenić jego rolę w realizacji celów strategicznych polityki jakości i ewentualnie zmodyfikować go. Dobrym narzędziem mogłoby być zastosowanie analizy SWOT do oceny WSZJK. ZO zachęca do identyfikacji wszystkich dobrych praktyk funkcjonujących w obszarze jakości kształcenia i włączenie ich w procedury WSZJK. Takim przykładem nie nadążania działań operacyjnych za rozwiązaniami formalnymi jest współpraca Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi. Bez rozmów z przedstawicielami Wydziału trudno byłoby się zorientować o jej skali i kierunkach. Bazowanie na dobrych praktykach wzmocniłoby postrzeżenie systemu wśród społeczności

akademickiej jako użytecznego narzędzia podnoszenia jakości i tworzyło realne podstawy do budowy kultury jakości. Być może pożyteczny byłby okresowy audyt WSZJK dokonywany przez niezależne od WKJK jednostki akademickie.

3. Uzasadnienie

Troska o jakość kształcenia na Wydziale jest wysoka. Świadczą o tym nagrody przyznawane studentom i absolwentom w konkursach krajowych i międzynarodowych, duża aktywność naukowa studentów dokumentowana ich publikacjami, wysoka zdawalność na aplikacje, odnoszone sukcesy na rynku pracy, pozytywne opinie pracodawców wyrażone na spotkaniu z ekspertami PKA oraz pozytywne oceny kierunków studiów formułowane przez ZO PKA. Dobór narzędzi do realizacji deklarowanych celów operacyjnych w obszarze jakości w większości przypadków jest poprawny. Problematicznym pozostaje jednolita interpretacja głównego celu strategicznego, tzn. osiągnięcie najwyższej jakości, przez rozmaite grupy społeczności akademickiej WPiA, w tym zarządca i WKJK. ZO nie znalazł też przekonujących dowodów, że społeczność akademicka WPiA jest w pełni świadoma roli WSZJK w kształtowaniu kultury jakości.

Stworzono formalną infrastrukturę organizacyjną i funkcjonalną WSZJK. W ramach jednolitego systemu zapewniania jakości wydziały mają pewną swobodę kształtowania specyficznego dla ich profilu WSZJK, z czego WPiA korzysta. Realizowane procedury mają charakter powszechny, tj. obejmują wszystkie stopnie i formy kształcenia oraz umożliwiają identyfikację mocnych i słabych stron procesu kształcenia. W praktyce nieco mniej uwagi poświęca się jakości studiów podyplomowych. Zapewniono wpływ interesariuszy wewnętrznych na kształtowanie oferty dydaktycznej i rozwój systemu zapewniania jakości kształcenia, ale poza słuchaczami studiów podyplomowych. Powszechnie wykorzystywane są ankiety, w których studenci i doktoranci mogą wyrazić swoje opinie o programie studiów oraz warunkach jego realizacji. Widać rosnące zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych w procesy kształtowania programów studiów i efektów kształcenia, chociaż w nieco mniej sformalizowany sposób. Wydział przygotowuje nowe formy korzystania z opinii absolwentów (informacje ZUS, ankiety uczelniane i wydziałowe), aczkolwiek nie rozwija bardziej wielostronnej współpracy z nimi. Na uznanie zasługuje rozwijanie współpracy w obszarze kształcenia z partnerami zagranicznymi (szkoły prawa brytyjskiego, niemieckiego). Wydział przywiązuje dużą wagę do wzbogacania i doskonalenia oferty programowej i dopasowywania jej do potrzeb rynku pracy. Świadczą o tym najnowsze inicjatywy uruchomienia następujących kierunków: *zarządzanie i prawo w biznesie, kierunku prawnno-ekonomicznego* drugiego stopnia, studiów w języku angielskim –European Legal Studies. Modernizowane są programy kształcenia na już istniejących kierunkach studiów w kierunku wzmocnienia komponentu praktycznego i poszerzania oferty zajęć w językach obcych. Na uznanie zasługuje prowadzenie wspólnych studiów z Uniwersytetem Viadrina. Sprawnie funkcjonuje system weryfikacji efektów kształcenia, zwłaszcza demonstrowanych na egzaminach i w pracach dyplomowych. Stosuje się wielostronne narzędzia oceny jakości kadry nauczycieli akademickich oraz kadry wspomagającej proces kształcenia. Systemy rekrutacji kandydatów, zwłaszcza na studia II i III stopnia zorientowane są na przyjęcia najlepszych kandydatów. W mniejszym stopniu rozwinięto procedury oceny systemu wsparcia studentów i doktorantów oraz infrastruktury dydaktycznej i badawczej. Dobrze funkcjonuje system gromadzenia i przetwarzania informacji o kształceniu oraz jego jakości, a także sposób ich upowszechniania.

Funkcjonuje proces monitorowania i ewaluacji WSZJK oraz jego poszczególnych elementów przez uczelniane i wydziałowe ciała akademickie. Wyniki tej ewaluacji formułowane są w postaci rekomendacji, a ich realizacja jest przedmiotem analiz. Wyniki tych prac wykorzystywane są dla wzbogacenia jakości procesu kształcenia. Jednak system w obecnej wersji jest stosunkowo młody i pomimo, że dynamicznie się rozwija w płaszczyźnie formalnej i operacyjnej. Nie przeanalizowano jeszcze w sposób kompleksowy jego skuteczności i efektywności. W sprawozdaniach WKJK brak odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu WSZJK wspiera realizację celów strategicznych i operacyjnych. Jednym z głównych wyzwań jest kształtowanie postaw projakościowych interesariuszy wewnętrznych i tworzenie klimatu dla akceptacji WSZJK przez prezentowanie jego skuteczności na poziomie Wydziału, katedr, kierunków studiów i prowadzonych zajęć.

4. Zalecenia

- Przedstawianie polityki jakości, wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia i stosownych regulacji prawnych w jednym syntetycznym opracowaniu typu Księga Jakości
- Zapewnienie zgodności programu studiów doktoranckich z Regulaminem Studiów Doktoranckich UAM w odniesieniu do długości roku akademickiego.
- Rozwiązanie problemu dużych grup studenckich na zajęciach typu seminaryjnego i konwersatoryjnego.
- Rozważenie propozycji włączenia przedstawicieli pracodawców w prace ciał kolegialnych lub powołanie stałej rady pracodawców.
- Wzmocnienie współpracy Wydziału z absolwentami, np. przez utworzenie wydziałowego Stowarzyszenia Absolwenta.
- Objęcie realizowanymi procedurami WSZJK studiów podyplomowych i wzmocnienie działań systemowych WKJK na studiach podyplomowych.
- Wypracowanie procedur oceny infrastruktury dydaktycznej i badawczej oraz systemu wsparcia studentów
- Wypracowanie bardziej skutecznych sposobów informowania społeczności Wydziału o podejmowanych działaniach projakościowych i ich skutkach.
- Wzbogacenie strony internetowej o wszystkie informacje, jakie według regulacji uczelnianych i wydziałowych powinny być ogólnie dostępne.
- Dokonanie kompleksowej analizy skuteczności WSZJK w realizacji strategicznych celów wydziałowej polityki jakości. Wzbogacenie metodyki przygotowywanych raportów i analiz procesu kształcenia i jego jakości.

3. Efektywność polityki kadrowej realizowanej w jednostce

3.1 Jednostka dysponuje zasobami kadrowymi dostosowanymi do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności dydaktycznej, naukowej lub badawczo-rozwojowej. *

3.2 Jednostka prowadzi efektywną politykę kadrową umożliwiającą właściwe wykorzystanie potencjału pracowników naukowo-dydaktycznych, rozwój ich kwalifikacji i pozyskiwanie nowych pracowników oraz sprzyjającą umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1

W ocenianej jednostce zatrudnionych jest obecnie łącznie 136 nauczycieli akademickich. Jako podstawowe miejsce pracy zadeklarowało 125 osób, w tym 65 samodzielnych nauczycieli akademickich (18 z tytułem profesora, 47 doktorów habilitowanych), 58 ze stopniem doktora i 2 magistrów. Zasoby kadrowe wspomaga 11 pracowników, dla których praca w WPiA jest dodatkowym etatem (7 profesorów, 1 dr hab., 2 doktorów i 1 magister). Tak więc łączna liczba samodzielnych nauczycieli akademickich to 73 osoby (w tym: 25 profesorów, 48 doktorów habilitowanych, 60 doktorów i 3 magistrów).

Jednostka prowadząc sześć kierunków studiów, w tym dwa na trzech stopniach kształcenia, i przy obszernej ofercie studiów podyplomowych, zatrudnia szerokie spektrum kadrowe specjalistów z zakresu odpowiednich dziedzin i dyscyplin naukowych. Na studiach I i II stopnia dziedzinę nauk prawnych, w tym dyscyplinę prawo reprezentuje 103 pracowników (w tym 53 profesorów i doktorów habilitowanych), dyscyplinę nauki o administracji 15 (14 profesorów i doktorów habilitowanych) i nauk ekonomicznych (dyscypliny: ekonomia: 7, w tym 3 samodzielnych, 3 adiunktów i 1 magister oraz finanse – 1 doktor). Na kierunku prawno- ekonomicznym prowadzonym na podstawie porozumienia z Uniwersytetem Ekonomicznym w Poznaniu, przedmioty z zakresu nauk ekonomicznych wykładają ekonomiści z UE, natomiast prawnicze nauczyciele z WPiA.

Na studiach doktoranckich w zakresie prawa oraz nauk o administracji zajęcia prowadzi ogółem 48 nauczycieli akademickich (16 z tytułem profesora i 32 doktorów habilitowanych).

Struktura kadry na studiach podyplomowych:

1. Studia Podyplomowe Administracji: 2 profesorów (1 w dyscyplinie nauki o administracji i 1 w dyscyplinie prawo), 6 doktorów habilitowanych (5 w dyscyplinie nauk o administracji i 1 w dyscyplinie prawo) i 2 doktorów w dyscyplinie nauk o administracji.
2. Studia Podyplomowe Prawa Pracy: 1 profesor (nauki o administracji), 3 doktorów habilitowanych (prawo) i 1 doktor (prawo).
3. Studia Podyplomowe Służby Zagranicznej i Międzynarodowej: 1 profesor (dziedzina nauki ekonomiczne), 2 doktorów habilitowanych (dyscyplina prawo) i 3 doktorów (dyscyplina prawo).
4. Studia Podyplomowe Prawa Restrukturyzacyjnego i Upadłościowego: 2 doktorów habilitowanych (dyscyplina nauki o administracji) i 4 doktorów (3 dyscyplina nauki o administracji i 1 dyscyplina nauki o zarządzaniu).
5. Studia Podyplomowe Mediacji: 1 doktor habilitowany i 1 doktor (oba w dyscyplinie nauki o administracji).

Na Wydziale zatrudnieni są również pracownicy dydaktyczni prowadzący lektoraty z języków obcych: 2 ze stopniem naukowym doktora i 2 z tytułem zawodowym magistra.

Zasoby kadrowe Wydziału spełniają minima kadrowe dla każdego kierunku i stopnia studiów,

jak również niezbędne wskaźniki liczby pracowników naukowych w stosunku do liczby studentów.

3.2

Polityka kadrowa prowadzona na ocenianym Wydziale, którą jego Władze słusznie określają mianem „zrównoważonego rozwoju”, nie budzi zastrzeżeń. Zatrudniona jest w nim – jak wyżej wskazano – wysoko wykwalifikowana kadra profesorów, doktorów habilitowanych, doktorów i nielicznych magistrów, reprezentujących odpowiednie do istniejących kierunków studiów zróżnicowane dziedziny i dyscypliny naukowe. Gwarantuje to nie tylko utrzymanie, ale i powiększenie potencjału naukowego w odniesieniu do prowadzonych prac badawczych, a także obsady dydaktycznej zajęć na prowadzonych kierunkach I i II stopnia, studiów doktoranckich i podyplomowych oraz rozwój naukowy i dydaktyczny WPIA. Dzięki temu zasoby kadrowe (przy uwzględnieniu możliwości finansowych Wydziału) spełniają niezbędne minima kadrowe dla każdego kierunku studiów. Na Wydziale dokonuje się sukcesywna, pokoleniowa wymiana kadry. Wymiana ta następuje w zasadzie tylko w związku z uzyskiwaniem uprawnień emerytalnych.

Polityka kadrowa opiera się na następujących założeniach:

1. Zapewnienie równowagi obsady kadrowej w specjalnościach reprezentowanych przez poszczególnych pracowników zatrudnionych w Katedrach (wyjątkiem jest tu znaczna liczebnie, w porównaniu z innymi katedrami kadra Katedry Prawa Cywilnego, Handlowego i Ubezpieczeniowego, lecz wynika to z jej obciążenia zajęciami dydaktycznymi). Świadczy to o tym, że na zatrudnienie wpływają głównie obciążenia dydaktyczne związane z troską o właściwe rozdysponowanie kadry specjalistów prowadzących zajęcia z poszczególnych przedmiotów, zgodnie z ich zainteresowaniami naukowymi na wszystkich prowadzonych poziomach i kierunkach studiów, co z kolei powinno gwarantować wysoką merytoryczną jakość kształcenia.

2. Pozyskiwanie nowych pracowników polegające na zatrudnianiu nowych pracowników w katedrach, które mają największe obciążenia dydaktyczne w drodze otwartych konkursów i przede wszystkim wspieranie awansów naukowych własnej kadry. W wyniku tych działań, w ostatnich trzech latach liczba adiunktów wzrosła o 14 osób, doktorów habilitowanych o 20, a profesorów o 10. Pozwoliło to odbudować stan kadry sprzed przejścia na emeryturę poprzedniej generacji profesorów i ograniczyć ryzyko tzw. „luki pokoleniowej”, przy jednoczesnym uniknięciu nadmiernego wzrostu zatrudnienia, uwarunkowanego możliwościami finansowymi.

3. Dbałość o rozwój naukowy pracowników, przejawiającą się z jednej strony na wspomaganie działań zmierzających do uzyskiwania awansów naukowych (Wydział wspiera internacjonalizację badań umożliwiającą szybszy rozwój naukowy pracowników, organizowanie konferencji naukowych i uczestniczenie w nich – szczególnie młodych pracowników naukowych – a także możliwość publikacji w czasopiśmie naukowych), a z drugiej strony – na cyklicznym monitorowaniu postępów pracowników w ich pracy naukowej i dydaktycznej.

4. Tworzenie nowych kierunków studiów i nowych studiów podyplomowych odpowiadających zapotrzebowaniu na rynku pracy, a opartych o wykorzystanie własnego potencjału pracowników. Zatrudnianie w celu prowadzenia badań (np. związanych z realizacją grantów badawczych) ma charakter wyjątkowy, wynikający z konkretnych potrzeb przy realizacji tzw. „dużych” grantów badawczych.

Przytoczone działania zapewniają utrzymanie procesu kształcenia i prowadzenia badań na wysokim poziomie w ramach wspomnianej zasady „zrównoważonego rozwoju”. Efektem tak prowadzonej polityki kadrowej jest spójność specjalności kadry nauczycieli akademickich z misją

Wydziału i efektami kształcenia wykazanymi dla prowadzonych kierunków studiów.

3. Uzasadnienie

Potencjał kadrowy WPiA jest bardzo wysoki, a prowadzona polityka kadrowa jest spójna i stabilna. Oceniana Jednostka zwiększa zasoby kadrowe, wspiera pracowników w rozwoju naukowym i zdobywaniu przez nich awansów naukowych. Zapewniono pełną i właściwą obsadę zajęć dydaktycznych na wszystkich poziomach i kierunkach studiów oraz na studiach podyplomowych, zgodnie ze specjalizacją poszczególnych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia. W polityce zatrudnienia stosowane są transparentne kryteria i uwzględniane strategiczne cele rozwojowe Wydziału, jak również zapotrzebowanie kadrowe odnośnie do zapewnienia właściwej obsady zajęć na poszczególnych kierunkach i poziomach kształcenia.

Powyższe ustalenia pozwalają na stwierdzenie, że oceniana Jednostka –w oparciu o swoją kadrę naukowo-dydaktyczną – może w pełni i na wysokim poziomie realizować zajęcia dydaktyczne dla wszystkich kierunków studiów I i II stopnia oraz studiów III stopnia a także studiów podyplomowych i prowadzić znaczącą w skali kraju, a także za granicą, działalność naukowo-badawczą.

Polityka kadrowa realizowana na WPiA jest w pełni właściwa i racjonalna. Uwarunkowana jest ona przede wszystkim dbałością o wzrost potencjału kadrowego w odniesieniu do potrzeb dydaktyki i rozwoju naukowego w ramach poszczególnych specjalności badawczych, a także sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

4. Zalecenia

Brak

4. Zapewnienie rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej zgodnie ze strategią rozwoju jednostki

4.1 Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową dostosowaną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności dydaktycznej, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach studiów, oraz działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej. *

4.2 Jednostka zapewnia realizację celów strategicznych w zakresie rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej, uwzględniając potrzeby wynikające z prowadzonej działalności dydaktycznej, naukowej lub badawczo-rozwojowej oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1

Infrastruktura wizytowanej Jednostki została poddana szczegółowej weryfikacji w trzech podstawowych aspektach, tj. budynków dydaktycznych, infrastruktury technicznej związanej z procesem dydaktycznym, ze szczególnym uwzględnieniem środków związanych z realizacją zajęć dydaktycznych, infrastruktury i środków technicznych związanych z działalnością naukową oraz zasobów bibliotecznych. W trakcie wizytacji ZO potwierdził przedstawiony w raporcie samooceny stan faktyczny.

Wydział obecnie dysponuje trzema budynkami, w których mieszczą się: katedry i biblioteka (tzw. budynek naukowo-badawczy w Coll. Iuridicum) oraz osobny, nowy budynek dydaktyczny (Coll. Iuridicum Novum), a także budynek Administracyjny, w którym mieszczą się dziekanaty. Te dwa ostatnie położone są obok siebie, co ułatwia obsługę studentów.

W chwili obecnej aktywność naukowa i dydaktyczna Wydziału skoncentrowana jest w dwóch budynkach; Collegium Iuridicum przy ul. Św. Marcina oraz w Collegium Iuridicum Novum (dalej: budynek CIN) przy Al. Niepodległości. W pierwszym z nich mieszczą się poszczególne Katedry/Zakłady, a tamtejsze gabinety przeznaczone są, między innymi, do prowadzenia spotkań naukowych, a także seminariów. Centralnym miejscem życia naukowo-dydaktycznego Wydziału jest budynek CIN, w którym zlokalizowane są sale wykładowe oraz seminaryjne. Przy jego projektowaniu uwzględnione zostały zarówno obecne, jak i przyszłe potrzeby Wydziału. Głównym celem było skoncentrowanie aktywności dydaktycznej w jednym miejscu i uniknięcie sytuacji z przeszłości, kiedy zajęcia realizowane były w kilkunastu lokalizacjach. Charakteryzując strukturę budynku wskazać należy na różnorodność sal. W budynku CIN znajduje się: 17 sal 24-osobowych; 6 sal 50-osobowych, 4 sale 100-osobowe, 5 sal 150-osobowych (γ , δ , ϵ , ζ , η), 2 sale 250-osobowe (α i β) oraz aula na 422 miejsca). Nadto, studenci mają możliwość korzystania z multimedialnej sali sądowej oraz nowoczesnej, 50-stanowiskowej, pracowni informatycznej, księgarni, a także baru studenckiego.

Biblioteka znajdująca się w Coll. Iuridicum jest jedną z największych w Polsce bibliotek wydziałowych. Zapewnia ona studentom dostęp do literatury oraz informacji, dysponuje wieloma bazami orzecznictwa i literatury, a także posiada bardzo bogate zbiory literatury zagranicznej, w tym czasopism. Powierzchnia użytkowa Biblioteki wynosi 1 000 m², bez powierzchni antresoli, magazynów wypożyczalni i czytelni czasopism. Biblioteka Wydziału Prawa posiada w sumie 53 komputery, w tym 39 w czytelniach i wypożyczalni oraz 14 do prac bibliotecznych, m.in. gromadzenia i opracowywania książek w systemie Horizon, obsługi czytelników, tworzenia elektronicznej księgi inwentarzowej i ewidencjonowania czasopism. Koszty zakupów oraz konserwacji książek i czasopism ponoszone ze środków własnych Wydziału wyniosły w 2014 roku ponad 330 000 zł, a w 2015 roku ponad 200 000 zł. Biblioteka Wydziału Prawa liczy ponad 250 tys. książek i ponad 120 000 vol. czasopism, na które składa się 445 tytułów. Bazy i programy komputerowe dostępne w Czytelni Wydawnictw Elektronicznych obejmują 21 pozycji, w tym wypożyczalnia online – Biblioteka Proinfo, Wiley – czytelnia czasopism online, System Informacji Prawnej Legalis, System Informacji Prawnej Lex Omega, System Informacji Prawnej Lex Omega – sieciowy i oczywiście WBN

4.2.

Poza charakterystyką aktualnego stanu infrastruktury dydaktycznej oraz naukowej wykorzystywanej do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności dydaktycznej i naukowej, ZO przeprowadził weryfikację planów rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej zgodnie ze strategią rozwoju Jednostki. W dokumencie przedstawiającym strategię Jednostki, w dziale rozwój nowoczesnej infrastruktury kształcenia, przyjęto szereg ważnych zobowiązań. Najbardziej eksponowana jest kwestia rozbudowy kampusu. W założeniu jego twórców i przygotowanego przez nich projektu architektonicznego, do zakończenia inwestycji niezbędna jest realizacja planowanego budynku biblioteki oraz budynku naukowo-badawczego dla pracowników. Wydział wraz z Władzami Uczelni podejmuje starania o pozyskanie środków na dokończenie rozbudowy, która w założeniu stanowić ma ważny element tzw. Kampusu Śródmiejskiego. Jak oświadczają Władze Wydziału, realne możliwości zakładają jego rozbudowę do roku 2019. Niezbędność dokończenia inwestycji podkreśla stanowisko zawarte w

Raporcie samooceny, w którym stwierdzono, że brak nowoczesnego budynku naukowo-badawczego, w którym mieściłyby się, między innymi, katedry oraz pracownie badawcze, sale dla kół naukowych, samorządu, a także budynku bibliotek, jest istotnym ograniczeniem działalności naukowo-dydaktycznej. W analizie SWOT przedstawionej w raporcie dodano: „Niedokończony proces rozbudowy Wydziału, skutkuje istnieniem dwóch miejsc, w których koncentruje się jego aktywność naukowo-dydaktyczna, co w istotny sposób wpływa na komfort pracy badawczej”. Pozostałe elementy strategii rozwoju Jednostki dotyczą rozwoju innych elementów infrastruktury dydaktycznej i naukowej. Cele strategiczne, , obejmują: Wdrożenie przygotowywania i opracowywania materiałów dydaktycznych przekazywanych drogą elektroniczną (2.8.1.1.); Wdrożenie Platformy cyfrowej umożliwiającej kontakt studentów z wykładowcami (2.8.1.2.); Wdrożenie e-learning’u, jako uzupełniającej metody kształcenia (2.8.1.3.); Wykorzystanie multimediów oraz edukacja pracowników w zakresie umiejętności korzystania z nowoczesnych multimediów (2.8.3.1.); W odniesieniu do bazy bibliotecznej rozszerzanie dostępu do międzynarodowych baz czasopism naukowych(2.7.1.3.). Zarówno Wydział, jak i Uczelnia, czynią starania mające na celu jeszcze szersze udostępnianie pracownikom niezbędnych dla ich pracy naukowej baz danych. Konieczność współpracy wynika ze sposobu finansowania zakupów, a także umożliwiania korzystania z baz danych pracownikom innych Wydziałów. Każdy ze studentów wizytowanego Wydziału, a także nauczyciele akademicy, poprzez dostęp do Biblioteki Uniwersyteckiej mają możliwość z korzystania z rozmaitych baz danych. Ze względu na realizowane na Wydziale zadania dydaktyczne i prowadzone badania, za najważniejsze uznać należy bazy Lex, Legalis, Ekonlex, BazEkon, Oxford Scholarship Online oraz Scopus. Wydział corocznie finansuje także zakup bazy HeinOnline oraz stara się o pozyskanie na ten cel środków w ramach dotacji statutowej. Zamiarem Władz Wydziału jest także zakup kolejnych baz, co jednak uzależnione jest od jego sytuacji finansowej. Wsparcie udzielane jest także pracownikom na zakup czasowego dostępu do określonych przez nich baz danych, a także innych narzędzi, np. statystycznych, niezbędnych dla opracowywania badań ankietowych.

Cele strategiczne realizowane są również w obszarze zarządzania. Rola zarządzania znacznie wzrosła w warunkach przejścia na tzw. samofinansowanie Wydziału, chociaż gros decyzji, m. in. w zakresie zatrudnienia, podejmowanych jest nadal przez Władze Uniwersytetu. Dlatego niemożliwe było zatrudnienie doradcy w zakresie HR czy też dyrektora zarządzającego Wydziałem. Należy docenić rozbudowę infrastruktury informatycznej oraz wsparcie dla inicjatyw mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych administracji Wydziału, na przykład przez uczestnictwo pracowników administracji w studiach podyplomowych czy też MBA. Podejmowane są kroki w celu usprawnianie zarządzania, które powinno umożliwić realizację prowadzonej działalności dydaktycznej, naukowej lub badawczo-rozwojowej oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Jednostka trafnie zdiagnozowała niezbędne do realizacji cele zgodne z przyjętą strategią.

Zgodnie ze strategią Wydziału określono najważniejszy cel, dokończenie campusu, przez realizację planowanego budynku dydaktycznego do roku 2019.

3. Uzasadnienie

Infrastruktura w pełni zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej. Mocną stroną jest nowoczesna baza dydaktyczna w postaci nowego budynku (Coll. Iuridicum Novum). Doskonale wyposażona biblioteka. Szeroka baza

czasopism naukowych. Do słabszych stron infrastruktury, na co zwracali uwagę zarówno nauczyciele akademicy jak i studenci w trakcie spotkań z ZO jest oddzielenie siedzib katedr od budynków dydaktycznych.

Zgodnie ze strategią Wydziału określono najważniejszy cel, a mianowicie dokończenie campusu przez realizację budowy planowanego budynku dydaktycznego do roku 2019.

4. Zalecenia

Podjęcie dalszych działań związanych z likwidacją oddzielenia siedzib katedr od budynków dydaktycznych.

5. Współdziałanie z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, współpraca z krajowymi i zagranicznymi instytucjami akademickimi i naukowymi

5.1 Jednostka, realizując strategię rozwoju, współpracuje z krajowymi i zagranicznymi instytucjami akademickimi i naukowymi, a także z instytucjami działającymi w jej otoczeniu społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz uczestniczy w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich. *

5.2 Jednostka dąży do umiędzynarodowienia procesu kształcenia, m.in. poprzez mobilność studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich, realizację programów studiów w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1.

Jak stwierdzono w Raporcie samooceny, strategia rozwoju Wydziału dotyczy, między innymi, dwóch fundamentalnych dla wizytowanej Jednostki aspektów działalności: zapewnienia badań na światowym poziomie oraz rozwijanie relacji z otoczeniem. W ocenie Władz Wydziału obydwie kwestie są wzajemnie powiązane i dlatego duża część aktywności ukierunkowana jest na ich realizację. Ta realizacja opiera się na współpracy zarówno z krajowymi jak i zagranicznymi podmiotami naukowymi, a także z szeroko rozumianym otoczeniem społecznym. W pierwszym z wymienionych punktów na uwagę zasługują badania naukowe realizowane w oparciu o środki pochodzące z grantów krajowych i zagranicznych, w których realizację zaangażowani są badacze z całego świata. Ważnym elementem są podpisane umowy o współpracy, których efektem jest wymiana naukowa, a także Erasmus (największa liczba studentów zagranicznych przyjeżdżających na UAM). Inną formą współpracy jest organizacja krajowych i zagranicznych konferencji naukowych, w tym ogólnopolskich zjazdów katedr. W trakcie wizytacji ZO potwierdził, że podejmowane są działania organizacyjne ważne z punktu widzenia rozwijania współpracy. Należy do nich opracowanie zasad wsparcia dla młodych badaczy poprzez środki z dotacji statutowej, wykorzystywane na staże naukowe, kwerendy biblioteczne, a także publikację efektów badań. Realizowana jest organizacja szkoleń z zakresu procedur grantowych oraz rozpowszechnianie informacji na ich temat. Równie istotnym jest wdrożenie nowych zasad gromadzenia danych na temat działalności naukowej pracowników i doktorantów, których pozyskiwaniu służy uruchomiony na Wydziale nowy system komputerowy – EWOS (Elektroniczny System Osiągnięć Pracownika). Z działalnością naukową koresponduje druga z wymienionych aktywności, które ujmowane szeroko, dotyczą współpracy z otoczeniem w sferze gospodarczej i kulturalnej. Efektem aktywności naukowej są kontakty naukowe, owocujące licznymi inicjatywami dostępnymi dla szerszego grona odbiorców. Tytułem przykładu można wskazać projekt

dotyczący ochrony ofiar przestępstw, który sfinansowany został w ramach grantu europejskiego, a jego jednym z wymiernych efektów popularyzującym uzyskane rezultaty były liczne wykłady oraz witryna internetowa adresowane do społeczeństwa. Współpraca ze sferą gospodarczą, poza licznymi sympozjami i warsztatami przejawia się także w udziale jej przedstawicieli w roli interesariuszy, których opinie brane są pod uwagę w opracowywaniu procesu kształcenia. Nie mniej ważna jest także działalność, mająca na celu propagowanie wiedzy prawniczej w społeczeństwie. Służyć mają temu inicjatywy, takie jak: wykłady otwarte, wykłady dla liceów, „Piątki z prawem” a także funkcjonowanie na Wydziale Poradni Prawnej oferującej bezpłatną pomoc prawną społeczeństwu. Współpraca z otoczeniem obejmuje również propagowanie tradycyjnych wartości akademickich we współczesnym świecie i aktywizacja społeczności lokalnej. Dlatego też pozytywnie ocenić należy realizowane na Wydziale inicjatywy, takie jak: wykłady otwarte, wykłady dla liceów i udostępniane sal dla ważnych wydarzeń społeczno-kulturalnych. Wydział gościł kilku ambasadorów, którzy wygłosili także wykłady gościnne. Istotnym elementem działań w zakresie umiędzynarodowienia procesu kształcenia jest wspieranie mobilności studentów. Za najważniejsze w tym względzie uznać należy widoczny wzrost liczby studentów Wydziału wyjeżdżających za granicę w ramach programu Erasmus, ale także przyjazdy studentów z innych ośrodków europejskich. W tym względzie Jednostka uznawana jest za jedną z najlepszych na Uczelni. Także studenci polscy uczestniczący w wymianie są wysoko oceniani, co jest efektem wprowadzonych zasad rekrutacji. Odnosząc się do kwestii studentów zagranicznych, zwrócić należy uwagę na bogatą ofertę wykładów i zajęć w językach obcych. Mobilność dotyczy także doktorantów i pracowników Wydziału. W pierwszym przypadku realizowana jest ona między innymi w oparciu o środki z dotacji statutowej. Aktywność pracowników możliwa jest natomiast dzięki środkom wydziałowym, a także i tym pochodzącym z grantów. W efekcie zauważalny jest wzrost wymiany międzynarodowej.

5.2

Poza wspomnianą w punkcie poprzednim mobilnością studentów, wynikającą przede wszystkim z podpisanych umów w ramach programu Erasmus, Jednostka podejmuje szereg inicjatyw prowadzących do umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Wydział od 20 lat prowadzi wspólnie z Uniwersytetem Viadrina we Frankfurcie nad Odrą studia na kierunku *prawo*. Absolwenci tych studiów pracują zarówno w Niemczech, jak i w Polsce. Niektórzy zajmują eksponowane stanowiska (np. w strukturach UE). Według starego programu studiów absolwenci po stronie polskiej otrzymują dyplom ukończenia studiów UAM, ale mogą zdać dodatkowy egzamin i zyskać dyplom magistra Uniwersytetu Viadrina. Natomiast według nowego programu absolwenci (pierwsi w 2017 r.) otrzymają jeden wspólny dyplom magistra. Prowadzone są prace przygotowawcze z Uniwersytetem Viadrina nad kolejnymi kierunkami wspólnych studiów. Najbardziej zaawansowane są ustalenia dotyczące powołania wspólnych studiów pod nazwą *prawo i gospodarka (Recht und Wirtschaft)*, prowadzone w języku angielskim jako studia drugiego stopnia. Bardzo aktywny w tym zakresie jest Uniwersytet Viadrina. Jak wynika z uzyskanych informacji i przedłożonych ZO dokumentów, w chwili obecnej zaawansowane są prace nad uruchomieniem studiów I stopnia w języku angielskim nt. *European Legal Studies*, których program przewiduje udział pracowników naukowych z zagranicy. Plany dotyczące prowadzenia studiów wspólnych z instytucjami zagranicznymi dotyczą po pierwsze, ewentualnego stworzenia programu LLM, który stanowić miałby uzupełnienie dla studiów I stopnia, a także specjalistycznych studiów II stopnia w oparciu o realizowaną już współpracę z Uniwersytetem Viadrina (np. w zakresie bezpieczeństwa żywności). Współpraca międzynarodowa jest rozwijana, a jej

efektem jest podpisanie kolejnych umów o współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi (np. *University of Syracuse* w USA). Pochodną opisanych działań będzie przygotowywany nowy kierunek studiów realizowany w całości w języku angielskim, którego uruchomienie planowane jest w przyszłym roku.

Współpraca międzynarodowa pracowników (doktorantów) Wydziału nie ogranicza się tylko do aktywności realizowanych w oparciu o umowy o wymianie zawarte z podmiotami zagranicznymi. Do innych przykładów mobilności zaliczyć należy:

- staże naukowe realizowane w oparciu o środki pochodzące z grantów zarówno krajowych, jak i zagranicznych (w nawiasach podano liczbę uczestników 2013-2014 (18); 2014-2015 (27); 2015-2016 (24))

- wyjazdy naukowe (w tym kwerendy) realizowane przez słuchaczy studiów doktoranckich, a także tzw. Młodych Naukowców, finansowane w ramach podziału środków z dotacji statutowej w oparciu o stosowne procedury konkursowe,; 2013-2014 (24); 2014-2015 (13); 2015-2016 (17)

- wyjazdy związane z realizacją badań naukowych finansowanych w ramach określonych konsorcjów naukowych,; 2013-2014 (11); 2014-2015 (7); 2015-2016(3)

- wykłady gościnne pracowników Wydziału w innych ośrodkach naukowych. 2013-2014 (11); 2014-2015 (7); 2015-2016 (9)

- wykłady gościnne na Wydziale, 2013-2014 (38); 2014-2015 (25); 2015-2016 (37)

Jak stwierdzono w Raporcie samooceny, za słabszą stronę można uznać małą liczbę wykładów prowadzonych przez nauczycieli akademickich – obcokrajowców.

3. Uzasadnienie

Współpraca z krajowymi oraz zagranicznymi instytucjami akademickimi i naukowymi, a także z instytucjami działającymi w jej otoczeniu społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, zarówno w sferze prowadzonych badań naukowych jak i realizacji procesu kształcenia jest szeroka i dobrze zorganizowana. Jednostka wykazuje się dużą aktywnością w kształtowaniu krajowej i międzynarodowej wymiany studentów, doktorantów oraz nauczycieli akademickich.

Należy stwierdzić, iż działalność w zakresie poddanym ocenie oparta jest na logicznej i przemyślanej koncepcji, realizowanej przez Władze Jednostki. Podstawą jest oczywiście aktywność jej pracowników oraz studentów, którzy korzystając ze stworzonych możliwości międzynarodowej współpracy przyczyniają się do umiędzynarodowienia procesu kształcenia.

4. Zalecenia

Zaleca się podjęcie bardziej skutecznych działań w celu pozyskania dla procesu kształcenia nauczycieli akademickich – obcokrajowców

6. Funkcjonowanie systemu wsparcia studentów i doktorantów

6.1. Jednostka zapewnia studentom i doktorantom wsparcie w zakresie pomocy materialnej, w procesie uzyskiwania efektów kształcenia, oraz rozwoju aktywności naukowej, artystycznej lub sportowej: *

6.1.1 Zapewniana przez jednostkę opieka naukowa, dydaktyczna i materialna jest zorientowana na potrzeby studentów i doktorantów oraz uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych, *

6.1.2 Jednostka wdrożyła skuteczny i przejrzysty system rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych.

6.2 Jednostka wspiera działalność samorządu i innych organizacji zrzeszających studentów lub doktorantów

oraz współpracuje z nimi, mając na uwadze realizację strategii; jednostka przeprowadza działania mające na celu aktywne włączenie studentów oraz doktorantów do prac organów kolegialnych jednostki, komisji statutowych i doraźnych, zwłaszcza tych, których celem jest zarządzanie procesem dydaktycznym, zapewnianie i doskonalenie jakości kształcenia oraz zapewnianie wsparcia naukowego, dydaktycznego i materialnego. *

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1.

6.1.1

Studenci

W ramach opieki naukowej studenci uzyskują odpowiednie wsparcie kadry naukowo-dydaktycznej. Liczba pracowników naukowych, zdaniem studentów, jest wystarczająca, a ich kompetencje wysokie. Studenci chwalą życzliwe podejście pracowników do ich problemów naukowych, nie dostrzegają jednak relacji mistrz-uczeń ze względu na masowość kształcenia. W większości przypadków prowadzący zajęcia stosują nowoczesne formy przekazywania wiedzy oraz starają się być innowacyjni w podejściu do nauki, którą się zajmują. Studenci otrzymują odpowiednie wsparcie w procesie dyplomowania. Proces ten regulują jasne, kompleksowe i znane studentom zasady opublikowane na stronie internetowej Wydziału stanowiące załącznik do uchwały Rady Wydziału w sprawie szczegółowych zasad studiowania. Jednostka wdrożyła szczegółową procedurę dotyczącą elektronicznej obsługi prac dyplomowych w tym w zakresie systemu antyplagiatowego. Studenci wybierają tematy prac z dostępnych list albo proponują swoje autorskie tematy w porozumieniu z opiekunami prac, których wybierają ze względu na swoje zainteresowania naukowe. Studenci uzyskują odpowiednie wsparcie kierujących pracami dyplomowymi nauczycieli akademickich. Studenci są włączani w badania naukowe prowadzone przez kadrę poprzez udział w grantach, pomoc przy prowadzeniu badań, czy wspólne publikacje z nauczycielami i doktorantami. Rekrutacja do takich badań, czy też wspólnych publikacji odbywa się zwyczajowo – wybierani są chętni i najzdolniejsi studenci. Skala włączenia studentów w badania kadry jest mała, zdecydowanie większą popularnością w ocenianej jednostce cieszy się własna aktywność naukowa studentów, poprzez prace w kołach naukowych, udział w konferencjach i sympozjach, czy działalność popularnonaukową w organizacjach studenckich. Jednostka przedstawiła obszerny wykaz działalności naukowej studentów. Na Wydziale działają 24 koła naukowe, którym przyznano indywidualną opiekę naukową nauczycieli. Koła naukowe prowadzą bogatą i aktywną działalność na skale Wydziału, Uczelni, Miasta, regionu i kraju. Bogata jest również działalność międzynarodowa, w tym udział w konferencjach, organizowanie własnych konferencji i publikacje pokonferencyjne. Ważnym aspektem działalności kół jest również samopomoc studencka polegająca m.in. na organizowaniu dodatkowych zajęć. Działalność naukowa studentów spotyka się z odpowiednim wsparciem organizacyjnym i finansowym ze strony zarówno Władz Wydziału oraz Władz Uczelni. Wydział zapewnił pomieszczenie na potrzeby spotkań i pracy kół naukowych. Przedsięwzięcia kół naukowych są doraźnie dofinansowywane, jednak ze względu na dużą aktywność i ilość kół naukowych finansowanie ze strony Wydziału nie jest dla członków kół naukowych zadowalające. W zakresie opieki dydaktycznej Jednostka gwarantuje ustandaryzowany system oceniania, który jest znany studentom i przedstawiany na pierwszych zajęciach każdego z kursów przez jego prowadzącego. Studenci mają prawo wglądu do prac egzaminacyjnych, w szczególności osoby, które uzyskały ocenę niedostateczną, jak również mają możliwość poprawiania niezadowolających wyników w nauce oraz przystąpienia do egzaminu komisyjnego. W opinii

studentów, egzaminy co do zasady dostosowane są do specyfiki studiów oraz pozwalają na rzetelną weryfikację założonych efektów kształcenia. Studenci pozytywnie oceniają organizację egzaminów w sesji egzaminacyjnej uznając ją za racjonalną. Wydział publikuje na swoich stronach internetowych sylabusy przedmiotów, które są pozytywnie oceniane przez studentów jako przydatne źródło wiedzy na temat zawartości merytorycznej przedmiotu, literatury i sposobów oceniania. Studenci mają dostęp do podstawowych informacji związanych z tokiem studiów. Oceniana Jednostka wdrożyła przejrzystą politykę informacyjną nastawioną na potrzeby studentów. Kanały przekazywania informacji są efektywne, strona www jest oceniana przez studentów pozytywnie jako bogata w odpowiednie treści. Studenci cenią sobie również system USOSweb, który ułatwia kontakt z prowadzącymi zajęcia. Wydział komunikuje się ze studentami również za pomocą wew. poczty elektronicznej min. wysyłając aktualności dotyczące spraw studenckich. Studenci negatywnie ocenili brak filtrowania wiadomości wysyłanych do studentów pod względem kierunku studiów i roku studiów, co w ich opinii powoduje rozsyłanie przez Wydział spamu. Plany zajęć zapewniają warunki do efektywnego kształcenia. Studenci w rozmowie z ZO pozytywnie oceniają swoje plany zajęć uznając je za racjonalne, wszelkie problemy z rozkładem zajęć są rozwiązywane na bieżąco. Studenci ocenianego Wydziału mają możliwość korzystania z osobistych konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi. Dyżury odbywają się zgodnie z planem, a ich miejsca i czas są dostosowane do potrzeb studentów, również niestacjonarnych. Władze Wydziału, jak i Władze Uczelni, w szczególności osoby odpowiedzialne za sprawy studenckie, umożliwiają studentom kontakt ze sobą poprzez odbywanie cotygodniowych dyżurów dostosowanych do planów i potrzeb studentów. Studenci mają możliwość korzystania z bazy dydaktycznej ocenianej Jednostki poza godzinami zajęć. Wydział zapewnia studentom pulę przedmiotów do wyboru w odpowiednim wymiarze. Jednostka zapewnia również daleko idące możliwości indywidualizacji procesu kształcenia przez procedury wydziałowe umożliwiające skorzystanie z indywidualnej organizacji studiów, czy też dostosowania form studiowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na Wydziale indywidualizacji sprzyjają także prowadzone na studiach magisterskich specjalności. W ocenianej Jednostce powołano kierowników studiów, którzy mają za zadanie pomoc w codziennych sprawach studenckich, w tym rozpatrywanie wniosków studentów w konkretnych sprawach. Studenci pozytywnie oceniają pracę kierowników studiów. Prócz wspomagających studentów pracowników Wydziału, spośród studentów wyłania się również starostów, którzy służą dodatkową pomocą i wsparciem dla swoich koleżanek i kolegów. Raz w roku akademickim w ocenianej Jednostce odbywają się spotkania kolegium dziekańskiego i samorządu studenckiego z konwentem starostów/radą starostów, gdzie omawiane są problemy studenckie oraz zgłaszane propozycje co do poprawy działania jednostki. W zakresie wsparcia materialnego Uczelnia posiada kompletny system pomocy materialnej dla studentów. Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej i współpraca w tym zakresie z przedstawicielami studentów odbywa się w pełni zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy. Uczelnia spełnia wymagania zawarte w art. 174 ust. 2 i art. 179 ust. 2. Zachowane są właściwe proporcje w podziale środków, czego wymaga art. 174 ust. 4 ustawy. System pomocy materialnej oferowany studentom jest racjonalny i przejrzysty oraz nie notuje się większych opóźnień w wypłacie świadczeń dla studentów wizytowanego Wydziału. Akty prawne i dokumenty regulujące funkcjonowanie systemu są przejrzyste. Na ocenianym Wydziale stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego w odniesieniu do wydawania decyzji administracyjnych związanych z przyznawaniem świadczeń pomocy materialnej. Regulamin pomocy materialnej dla studentów jest zgodny z ustawą oraz został wprowadzony z poszanowaniem zasady zawartej w art. 186 ust. 1 ustawy. Niemniej jednak, regulamin nie zawiera przepisów dotyczących

szczegółowych kryteriów i trybu udzielania stypendium rektora dla najlepszych studentów, w tym sposobu wyłaniania studentów mogących otrzymać to stypendium. Przepisy związane z wymienionym wyżej zakresem zawarto w oddzielnym Regulaminie stypendium Rektora dla najlepszych studentów wydanym zarządzeniem Rektora nr 332/2013/2014, co jest niezgodne z art. 186 ust. 1 ustawy. Organy przyznające pomoc materialną funkcjonują na stopniu Wydziału (Wydziałowa Komisja Ekonomiczna) oraz na stopniu Uczelni (Uczelniana Komisja Ekonomiczna). Spełniona jest zasada, iż większość składu komisji, o których wspomniano wyżej stanowią studenci, o czym mowa w art. 177 ust. 3 ustawy. Notuje się duży udział Samorządu Studenckiego na stopniu Wydziału i Uczelni w sprawach socjalnych studentów oraz w działaniach Wydziału związanych z przyznawaniem pomocy materialnej. Organy zajmujące się przyznawaniem pomocy materialnej działają zgodnie z przepisami ustawy na podstawie czytelnych i powszechnie znanych procedur ogłaszanych na stronach internetowych Wydziału i ogłoszeniach w gablotach. Studenci wyrażają zadowolenie i poparcie dla formy oraz procedur działania systemu przyznawania pomocy materialnej i uważają ten system za wydajny oraz sprawiedliwy. Uczelnia prowadzi prawidłową politykę naliczania i pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. Studenci z niepełnosprawnościami mają zapewnione na Wydziale odpowiednie wsparcie dostosowane do ich potrzeb. Uczelnia podjęła działania w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych, np. poprzez zlikwidowanie barier architektonicznych w starym budynku Wydziału, doposażeniem nowego budynku w niezbędne ułatwienia, np. drzwi automatyczne, przygotowanie specjalnych stanowisk do pracy dla osób niepełnosprawnych, przygotowanie pomieszczeń sanitarnych czy podjazdów dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Ponadto, Uczelnia posiada bogatą ofertę środków wsparcia w postaci dodatkowych lektoratów z języka polskiego dla osób z niepełnosprawnością narządu słuchu, multimedialną pracownię języków obcych i bibliotekę książki mówionej. Studenci niepełnosprawni mają możliwość skorzystania ze wsparcia w realizacji programu kształcenia w postaci indywidualizacji procesu kształcenia, ułatwień podczas zapisów na kursy, czy odmiennego sposobu realizowania zajęć i ich zaliczania. Uczelnia wspiera studentów z problemami psychologicznymi i problemami w nauce organizując wsparcie psychologiczne oraz pomoc w pisaniu prac dla osób, które tego potrzebują. Studenci niepełnosprawni mogą otrzymać stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych. Uczelnia zapewnia studentom z niepełnosprawnościami obsługę ze strony wyspecjalizowanej jednostki na stopniu Uczelni oraz pracowników dziekanatu na stopniu Wydziału. **Osoby z niepełnosprawnościami mają możliwość korzystania z pomocy asystentów.** Formy wsparcia oraz sposób postępowania i obsługi osób z niepełnosprawnościami określa zarządzenie Rektora nr 53/2012/2013. Ten akt prawny jest syntetyczny, jasny oraz kompleksowy. Studenci pozytywnie oceniają pracę jednostek administracji obsługujących tok studiów i innych mających styczność ze studentami. Godziny pracy jednostek administracyjnych są w opinii studentów dostosowane do ich potrzeb. Studenci wysoko oceniają kompetencje pracowników, rzetelności i „prostudencki” charakter ich pracy. Studenci, jak wspomniano, mają możliwość oceny pracowników administracyjnych ocenianej Jednostki w dwóch ankietach – jednej prowadzonej przez Wydział i drugiej przez Samorząd Studencki.

Doktoranci

Doktoranci otrzymują zorientowane na ich potrzeby wsparcie naukowe od promotorów oraz kierownika studiów doktoranckich. W czasie spotkania z ZO uczestnicy studiów III stopnia podkreślali odpowiednie wsparcie naukowe w prowadzonych przez nich badaniach własnych oraz wsparcie w pozyskiwaniu środków na nie (np. poprzez pomoc w przygotowaniu wniosków grantowych).

Pozytywnie należy ocenić uczestnictwo doktorantów w seminariach naukowych w katedrach, do których zostali przydzieleni, system cotygodniowych konsultacji, hospitacji zajęć i pomoc udzielaną przez nauczycieli akademickich w prowadzeniu zajęć dydaktycznych. Doktoranci niepełnosprawni mają możliwość korzystania z szeregu udogodnień (już od momentu rekrutacji, co zostało zagwarantowane w Uchwale Rekrutacyjnej). Istnieje możliwość korzystania z indywidualnej organizacji studiów, pomocy doradcy oraz psychologa. Na terenie Wydziału znajduje się wypożyczalnia sprzętu koniecznego w prowadzeniu badań oraz wszystkie budynki dostosowane są do potrzeb doktorantów z niepełnosprawnością. Jednostka posiada przejrzysty system opieki materialnej i socjalnej skierowanej do uczestników studiów III stopnia. Doktoranci mają możliwość ubiegania się o stypendium doktoranckie, zwiększenie stypendium doktoranckiego z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych, jak również o wszystkie świadczenia z funduszu pomocy materialnej. Ponadto uczestnicy studiów III stopnia mogą uzyskać wsparcie finansowe na prowadzenie badań naukowych w ramach przyznawania oraz rozliczania dotacji na finansowanie prac badawczych służących rozwojowi młodych naukowców i uczestników studiów doktoranckich (RMN). Pozytywnie należy ocenić możliwość uzyskiwania przez doktorantów środków na publikacje i konferencje ze środków własnych Wydziału. Doktoranci mają także zapewnioną kompetentną obsługę administracyjną w sprawach związanych z procesem kształcenia i pomocą materialną.

6.1.2.

W ocenianej Jednostce nie przyjęto kompleksowych, systemowych rozwiązań związanych z rozpatrywaniem skarg studentów i rozwiązywaniem sytuacji konfliktowych. Nie wdrożono w tym zakresie narzędzi, wytycznych czy znanych powszechnie zasad, a cały proces oparto na rozpatrywaniu wniosków i skarg przez kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej, jego zastępców i kierowników studiów, którzy są otwarci i dostępni dla studentów. W przypadku sytuacji konfliktowych poprzestano na współpracy z przedstawicielami studentów i doktorantów w ich rozwiązywaniu. Ponadto studenci mają możliwość zgłaszania skrajnych sytuacji konfliktowych i patologicznych swoim przedstawicielom z Samorządu Studenckiego i Samorządu Doktorantów. Wskazane rozwiązania jak dotąd okazywały się skuteczne, jednak nie mają charakteru rozwiązania systemowego, dającego gwarancję i pewność stronom postępowania co do ich sytuacji i toku postępowania, zarówno po stronie nauczycieli, jak i studentów. Przyjęte rozwiązania i tok postępowania jest analogiczny do rozpatrywanych przez kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej spraw w indywidualnych sprawach studentów, od których przysługuje studentom odwołanie do Rektora.

6.2.

Studenci

Oceniana Jednostka wspiera działalność Samorządu Studenckiego i organizacji studenckich, a w szczególności zapewnia na potrzeby działalności ustawowej i regulaminowej wydziałowego samorządu studenckiego niezbędną bazę lokalową i środki finansowe. Finansowanie ma charakter doraźny, na konkretne projekty i zaspokaja potrzeby organów samorządu. Pomieszczenia przekazane na potrzeby działalności studenckiej spełniają wymagania ustawy i są adekwatne do potrzeb oraz możliwości przedstawicieli studentów. Przedstawiciele studentów są w szeroki sposób włączani przez Władze Wydziału w większość działań związanych z procedowaniem nad sprawami studentów i Wydziału, co wykorzystują proponując wiele rozwiązań mających usprawniać funkcjonowanie

Jednostki. Współpraca pomiędzy Władzami Wydziału, a organami Samorządu Studenckiego jest na bardzo dobrym poziomie. Kontakty charakteryzują się wzajemną życzliwością i konstruktywnym dialogiem. Władze Wydziału cyklicznie spotykają się z przedstawicielami studentów, na których to spotkaniach, stałych lub doraźnych, omawiane są sprawy studenckie. Postulaty Samorządu Studenckiego szczególnie dotyczące spraw studenckich są wysłuchiwane i zazwyczaj uwzględniane, a problemy dotyczące toku studiów rozwiązywane pozytywnie. Wydział spełnia wymagania ustawy (art. 67 ust. 4) dotyczące odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów i doktorantów w Radzie Wydziału ocenianej Jednostki. Przedstawiciele studentów uczęszczają na posiedzenia Rady oraz są na nich aktywni. Przedstawiciele studentów biorą udział w procesie kształtowania sylwetki absolwenta oraz pracy nad opracowywaniem i zmianą efektów kształcenia oraz ich ewaluacją. Studenci otrzymują opracowane programy kształcenia od władz ocenianej jednostki i są co do nich konsultowani, często też zgłaszają uwagi na posiedzeniach Rady Wydziału czy specjalnych spotkaniach. Niemniej, nie są oni włączeni bezpośrednio w prace zespołów ds. programów studiów, które tworzą de facto programy kształcenia, na co jednak się godzą. Oceniany Wydział przedstawił opinie właściwego wydziałowego organu Samorządu Studenckiego dot. przyjmowanych na Wydziale programów kształcenia, których wymaga art. 68 ust. 1 punkt 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Samorząd studencki działa w prawidłowy sposób reprezentując studentów, broniąc ich interesów oraz animując aktywność społeczną, kulturalną i sportową studentów Wydziału. Samorząd organizuje liczne projekty studenckie oraz wspiera Wydział promocyjnie.

Doktoranci

Samorząd Doktorantów ma dwupoziomową strukturę, tj. funkcjonuje zarówno na poziomie Uczelni, jak i Wydziału. Udział doktorantów w życiu i pracach Wydziału zapewniony jest głównie poprzez reprezentację w składzie Rady Wydziału (w wymiarze zgodnym z art. 67 ust. 4 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym) oraz stałych i doraźnych komisjach Wydziału. Ponadto, uczestnicy studiów III stopnia mają swoich przedstawicieli oraz gremiach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

3. Uzasadnienie

Jednostka wspiera działalność studencką na Wydziale, współpracuje z przedstawicielami studentów oraz włącza ich we współzarządzanie Wydziałem respektując przy tym przepisy ustawy i dobrych standardów akademickich.

WPiA zapewnia doktorantom skuteczne wsparcie w zakresie pomocy materialnej, naukowej oraz dydaktycznej, które sprzyja osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia. System wsparcia jest kompleksowy i zorientowany na potrzeby doktorantów.

W Jednostce funkcjonuje nieformalny system rozpatrywania skarg i wniosków oceniany przez studentów i doktorantów pozytywnie.

4. Zalecenia

Opracowanie formalnego mechanizmu składania skarg przez doktorantów i studentów, także w innych sprawach niż decyzje komisji ekonomicznej.

--

--

7. Jakość kształcenia na studiach doktoranckich

7.1 Jednostka opracowała program studiów doktoranckich zapewniający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia właściwych dla obszaru wiedzy, dziedziny nauki oraz dyscypliny naukowej, której dotyczą studia, umożliwiającą uzyskanie stopnia naukowego doktora. *

7.2 Jednostka zapewnia doktorantom prowadzenie badań naukowych, w tym także poza jednostką realizującą kształcenie, oraz umożliwia nawiązywanie krajowych i zagranicznych kontaktów naukowych.

7.3 Jednostka stosuje system ECTS, w którym liczba punktów odpowiada nakładowi pracy doktoranta, niezbędnemu do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

7.4 Jednostka stosuje na studiach doktoranckich wiarygodny, rzetelny i przejrzysty system oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. *

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

7.1.

Doktoranci w pełni mają możliwość zdobycia zawansowanej wiedzy w dziedzinie związanej z obszarem prowadzonych badań naukowych. Podczas spotkania z ZO doktoranci wyrazili negatywne opinie nt. osiągania umiejętności związanych z metodyką i metodologią prowadzenia badań naukowych. Zajęcia z tego zakresu, tj. *Metodologia nauk prawnych* oceniane są przez nich bardzo negatywnie jako nieprzygotowujące ich do indywidualnej pracy badawczej. Braki z tego zakresu nadrabiane są w czasie *Seminarium doktorskiego*. W opinii doktorantów program studiów uwzględnia w odpowiednim zakresie nabywanie i rozwój kompetencji społecznych. Doktoranci wyrazili przekonanie, iż proponowana oferta programowa zawiera przedmioty, np. *Seminaria doktoranckie*, podczas których mogą oni rozwinąć kompetencje społeczne odnoszące się do działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego. Ponadto, w opinii uczestników studiów III stopnia rozwój kompetencji społecznych realizowany jest również poprzez uczestnictwo w konwersatoriach językowych, udział w zespołach badawczych oraz wystąpieniach konferencyjnych.. Uzyskanie przez doktorantów kwalifikacji w zakresie metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych jest możliwe poprzez uczestniczenie w zajęciach np. *Psychopedagogika*. Kurs zdaniem doktorantów jest praktyczny i niezmiernie pomocny w późniejszej pracy dydaktyka i realizacji praktyk dydaktycznych, które w prawidłowy sposób uwzględniono w programach studiów.

7.2

Uczestnicy studiów doktoranckich mają możliwość pracy w zespołach badawczych. W czasie rozmowy z ZO podkreślali, że mają możliwość wspólnej realizacji projektów w ramach katedr w postaci wspólnej redakcji monografii. Ze względu na specyfikę prowadzonych badań, w niewielkim zakresie odnotowuje się współpracę z otoczeniem gospodarczym. Doktoranci na podstawie Regulaminu studiów zobowiązani są do prezentacji swoich wyników badań w postaci co najmniej jednej publikacji naukowej w ciągu roku. Potwierdzenie o niej muszą składać wraz ze sprawozdaniem rocznym Kierownikowi Studiów Doktoranckich. Rozwiązanie to oceniane jest pozytywnie przez doktorantów. Dodatkowo, doktoranci zobowiązani są do przedstawiania swoich wyników badań na

konferencjach naukowych w kraju i zagranicą, na które mogą otrzymać dofinansowanie bezpośrednio z Jednostki, co przyjmuje się jako bardzo korzystne rozwiązanie. Jednostka podejmuje odpowiednie działania mające na celu wsparcie uczestników studiów III stopnia w zakresie przygotowania publikacji naukowej. Podczas spotkania z ZO doktoranci zwrócili uwagę na właściwą pomoc merytoryczną przy przygotowywaniu publikacji w ramach poszczególnych seminariów.

7.3.

Struktura 45 punktów ECTS zatwierdzona w ramach wydziałowych programów studiów doktoranckich spełnia wymogi obowiązujących przepisów. Prawidłowo dokonano podziału na przedmioty rozwijające umiejętności zawodowe oraz przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego. Podział punktów ECTS wg uczestników studiów III stopnia odpowiada nakładowi pracy doktoranta, niezbędnemu do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

7.4.

System oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia określa Regulamin studiów doktoranckich oraz wydziałowe programy studiów doktoranckich. Wyniki wszystkich form oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dokumentowane są elektronicznie, na wydrukach protokołów egzaminacyjnych oraz na indywidualnych kartach egzaminacyjnych. Wyniki realizacji indywidualnych projektów badawczych oceniane są przez opiekunów naukowych doktorantów, podczas obowiązkowych seminariów doktoranckich, podczas konsultacji indywidualnych, na podstawie sprawozdań pisemnych oraz poprzez prezentacje wyników prac doktorantów na katedralnych seminariach naukowych oraz konferencjach naukowych organizowanych na Wydziale. Analiza sprawozdań Kierownika Studiów Doktoranckich potwierdza rzetelność prowadzonych działań, co pozytywnie ocenili także uczestnicy studiów III stopnia podczas spotkania z ZO. Stosowany na WPiA system oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia należy uznać za spójny i przejrzysty.

3. Uzasadnienie

Programy studiów doktoranckich na WPiA należy ocenić pozytywnie. Według uczestników studiów III stopnia, przygotowują one zarówno do pracy o charakterze badawczym, jak i w zakresie kompetencji społecznych. W opinii doktorantów, zakładane efekty kształcenia są osiąmane, a programy studiów III stopnia zawierają opis celów kształcenia spójny z proponowanymi treściami kształcenia, dla których opracowano efekty kształcenia wraz z systemem umożliwiającym ich weryfikację na każdym etapie realizacji studiów doktoranckich.

4. Zalecenia

Większej uwagi wymagają ze strony WPiA zajęcia w ramach przedmiotu „Metodologia badań prawnych”.

8. Jakość kształcenia na studiach podyplomowych

8.1 Jednostka umożliwia osiągnięcie przez słuchaczy zakładanych efektów kształcenia uwzględniających wymagania organizacji zawodowych i pracodawców oraz umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. *

8.2 Jednostka stosuje na studiach podyplomowych wiarygodny, rzetelny i przejrzysty system oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

8.3 Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia oraz w weryfikacji i ocenie osiągniętych efektów kształcenia. *

8.4 Jednostka stosuje system ECTS, w którym liczba punktów odpowiada nakładowi pracy słuchacza studiów podyplomowych, niezbędnemu do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

8.1.

W informacjach prezentowanych na stronach www Wydziału w odniesieniu do studiów podyplomowych zauważa się brak ujednoliconej formy zapisu treści merytorycznych prezentujących te studia. Nie dotyczy to jednak samych kwestii formalnych związanych z warunkami uczestnictwa, wymaganą dokumentacją, terminem składania podań, opłatami, prezentacją kierownika studiów, z możliwością kontaktu z nim i z sekretariatem w celu dopełnienia formalności. W sposób czytelny określono kryteria uwzględniane w postępowaniu kwalifikacyjnym. Rozbieżności pojawiają się na etapie przedstawiania treści merytorycznych związanych z programami studiów, gdzie obserwujemy brak standaryzacji w ich prezentowaniu. Na stronach www jest najpełniej przedstawiona, bo z podaniem sekwencji przedmiotów, liczby godzin oraz punktów ECTS, efektami kształcenia przypisanymi do każdego z przedmiotów wraz ze sposobem ich weryfikacji, informacja odnosząca się do *Studiów Podyplomowych Prawa Restrukturyzacyjnego i Upadłościowego (SPPRiU)*. Odnośnie *Studiów Podyplomowych Służby Zagranicznej i Międzynarodowej (SPSZiM)* nie podano informacji o efektach kształcenia. W przypadku *Studiów Podyplomowych Administracji (SPA)* wymieniono jedynie wykładane przedmioty. Pomimo braku zamieszczenia takich informacji w odniesieniu do *Studiów Podyplomowych Mediacji (SPM)*, to przypisane im efekty kształcenia uzyskały akceptację środowiskową, czego potwierdzeniem jest wpis absolwentów na listę ogólnopolskich mediatorów. Podobnie rzecz przedstawia się na *SPA*, których to pierwsze edycje miały miejsce jeszcze w latach 70-tych ubiegłego wieku, a nadal cieszą się dużym zainteresowaniem. Akceptację założonych efektów obserwujemy również w III edycji *SPPRiU*. Potwierdzeniem trafności doboru efektów kształcenia na *SPSZiM* jest możliwość odbycia przez słuchaczy praktyk organizowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP. W ocenie ZO, program i efekty na studiach podyplomowych uwzględniają wymagania organizacji zawodowych i pracodawców umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy.

8.2.

W ocenie ZO, nauczyciele akademicy prowadzący studia podyplomowe stosują właściwie dobrane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia osiągniętych przez słuchaczy, np. w przypadku *SPPRiU* wskazywane metody to zaliczenie pisemne – kasus dotyczący m.in. analizy strategii negocjacji syndyka, sporządzenie pozwu. Drugą metodą weryfikacji efektów jest rozwiązywanie testów składających się od 10 do 20 pytań jednorodnego wyboru. Kolejną metodą weryfikacji jest egzamin pisemny, w trakcie którego słuchacz musi przygotować wniosek lub dokumentację sporządzaną w toku postępowania upadłościowego przez syndyka. Stosowane metody zapewniają w pełni możliwość sprawdzania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów i właściwą ich ocenę. Potwierdzają właściwy ich dobór i stopień przygotowania interesariusze zewnętrzni, w tym absolwenci studiów podyplomowych, znajdujący zatrudnienie na rynku pracy, ich pracodawcy oraz prowadzący zajęcia tzw. praktycy, czyli przedstawiciele organów administracji, sądów czy policji. Słuchacze studiów podyplomowych pozytywnie ocenili sposób weryfikacji efektów, jego przejrzystość, porównywalność ocen, jak również zwrotność informacji nt. oceniania. Nie kwestionowano zasad bezstronności i rzetelności oceniania. Podkreślano bardzo dobry kontakt z opiekunami studiów.

8.3.

Prowadzone i znajdujące się w ofercie edukacyjnej studia podyplomowe w pełni korespondują z kierunkami studiów prowadzonymi na WPiA. Interesariusze zewnętrzni, współpracujący od wielu lat w sposób niesformalizowany, a od 2013 r. w formach sformalizowanych, obecni są przy tworzeniu koncepcji kształcenia na studiach podyplomowych za pośrednictwem współpracy z dwoma Radami Programowymi Wydziału i Zespołem ds. Praktyk. Popularność niektórych studiów podyplomowych, na co wskazują kolejne uruchamianie ich edycje, potwierdza nie tylko zapotrzebowanie rynku pracy na umiejętności nabywane przez słuchaczy tych studiów, ale również wysoka ocena merytoryczna absolwentów tych studiów. Słuchacze, jako interesariusze wewnętrzni, mają wpływ na program za pośrednictwem dobrych kontaktów z opiekunami studiów. Nie stosuje się na Wydziale ankietowania słuchaczy (z wyjątkiem SPA) oraz pracodawców. Druga grupa, interesariuszy wewnętrznych, jaką stanowią wykładowcy-praktycy nieustannie monitoruje potrzeby rynku pracy wpływając tym samym na program studiów i treści wykładanych przedmiotów. Wielkość ustalonych limitów przyjęć na studia podyplomowe w pełni odpowiada możliwościom kadry WPiA oraz podmiotów z Wydziałem współpracujących.

8.4.

Na studiach podyplomowych jest stosowany system punktów ECTS. Do roku 2014 kursowi przypisywano 60 ECTS (uchwała Nr 285/2011/2012 Senatu UAM z dnia 30.01.2012 r. ws wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dot. uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów podyplomowych oraz kursów doszkolających), a od 2014 r. studiom podyplomowym na WPiA przypisuje się 30 ECTS (uchwała Nr 165/2014/2015 Senatu UAM z dnia 24.11.2014 r.). Nie przedstawiono wg jakich zasad następują przeliczenia liczby godzin na 1 punkt ECTS. Potwierdzeniem tego są rozbieżności pomiędzy poszczególnymi prowadzonymi studiami podyplomowymi. Ponadto, nie przydzielono punktów ECTS na seminarium (5 godz.) w sem. zimowym na *PSA*, a w letnim przypisano już 3 punkty ECTS za tą samą liczbę godzin. Podobna sytuacja występuje na *SPPRiU*. Reprezentanci słuchaczy studiów podyplomowych na spotkaniu ZO nie byli zorientowani w sposobie określania punktów ECTS i nie uczestniczyli w szacowaniu nakładu pracy niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Jednak zgodnie wyrazili opinię o możliwości osiągnięcia efektów w godzinach przydzielonych na przedmioty.

3. Uzasadnienie

Prezentacja programów poszczególnych studiów podyplomowych jest w pełni czytelna, pomimo braku standaryzacji opisu studiów na stronach www. Przedstawiona dokumentacja wraz z opiniami przedstawicieli pracodawców, słuchaczy studiów podyplomowych oraz ich opiekunów na temat możliwości nabycia przez słuchaczy wszystkich realizowanych studiów podyplomowych niezbędnych nowych kwalifikacji i umiejętności została podczas wizytacji potwierdzona.

Potwierdzono również stosowanie przejrzystego, wiarygodnego systemu oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia.

Zgodnie z wymaganiami ustawowymi poszczególnym studiom podyplomowym przypisano 30 punktów ECTS. Istnieją jednak rozbieżności i brak konsekwencji w przypisywaniu odpowiedniej liczby ECTS poszczególnym przedmiotom. Wskazuje to na brak stosowania standardów w przypisywaniu punktów ECTS na studiach podyplomowych realizowanych przez WPiA.

4. Zalecenia

- Ujednolicenie prezentacji wyczerpujących treści na temat studiów podyplomowych na wzór SPPRiU.
- Wypracowanie jednolitego systemu przeliczania czasu pracy słuchacza na 1 punkt ECTS.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

W opinii ZO, Wydział w analizie SWOT prawidłowo określił elementy analizy SWOT. Reasumując, na podstawie przeprowadzonych w toku wizytacji rozmów, a także na podstawie analizy dokumentacji przedstawionej w trakcie wizytacji, ZO zgadza się z analizą SWOT przedstawioną przez Wydział.

Dobre praktyki

Wydział Prawa i Administracji UAM dąży do osiągnięcia pozycji kluczowego ośrodka naukowego i edukacyjnego w Polsce w dziedzinie nauk prawnych, czego konsekwencją jest poszukiwanie przez Wydział kolejnych propozycji i podejmowane stale prace nad nowymi potencjalnymi kierunkami badań w zakresie dyscyplin naukowych: prawo i nauki o administracji. Urzeczywistnieniu tego stanu służyć będą działania ukierunkowane na podniesienie pozycji naukowej Wydziału, poszerzanie interdyscyplinarności badań naukowych, wspieranie rozwoju naukowego pracowników, umiędzynarodowienie badań oraz wzmacnianie infrastruktury badawczej i dydaktycznej.